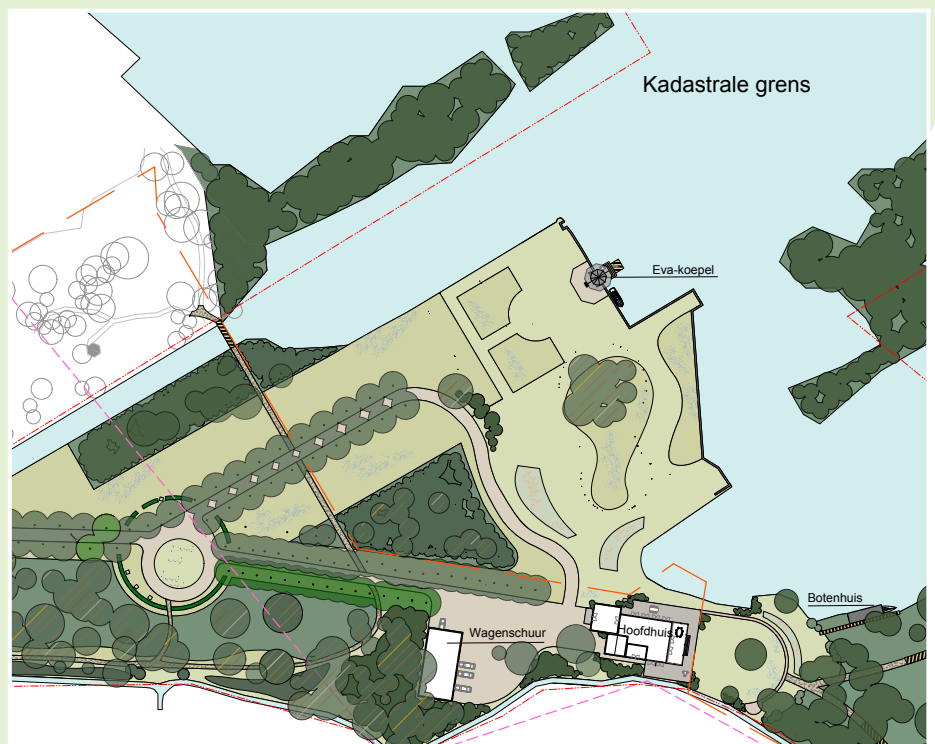
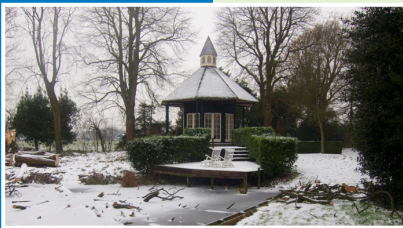

Natuurtoets Landgoed Terra Nova

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, de
Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische
Hoofdstructuur

J.D. Buizer

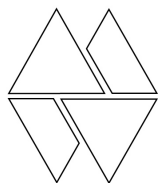

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Natuurtoets Landgoed Terra Nova

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur

J.D. Buizer

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

Opdrachtgever: Stichting Landgoed Terra Nova Loenen a/d Vecht

6 maart 2014
rapport nr. 13-048 versie 2.1

Status uitgave: conceptrapport
Rapport nr.: 13-048 versie 2.1
Datum uitgave: 6 maart 2014
Titel: Natuurtoets Landgoed Terra Nova
Subtitel: Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur
Samenstellers: ing. J.D. Buizer
Afbeeldingen omslag: Plankaart: Debie & Verkuijl, Tuin- en Parkrestauratie
Foto's: J.D. Buizer / Bureau Waardenburg bv
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 60
Project nr.: 13-006
Projectleider: drs. D.E.H. Wansink
Naam en adres opdrachtgever: Stichting landgoed Terra Nova Loenen a/d Vecht
Oud Over 150-152, 3632 VH Loenen aan de Vecht
Referentie opdrachtgever: mail d.d. 5 februari 2014.
Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit
Paraaf:

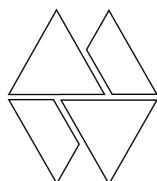

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Stichting Landgoed Terra Nova Loenen a/d Vecht

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Stichting landgoed Terra Nova Loenen a/d Vecht is voornemens om landgoed Terra Nova aan Oud Over 150-152, te Loenen aan de Vecht, te renoveren en een historisch gepland hoofdhuis een eeuw later alsnog te realiseren. Deze ingreep kan effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren, beschermde natuurgebieden en de Ecologische Hoofdstructuur.

Stichting landgoed Terra Nova Loenen a/d Vecht heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om de effecten op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen en aan te geven op welke wijze eventuele negatieve effecten kunnen worden beperkt en/of gecompenseerd.

Dit rapport kan worden gebruikt als onderbouwing van een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet, is te beschouwen als de oriëntatiefase van de habitattoets, zoals omschreven in de Natuurbeschermingswet 1998 (artikelen 19d t/m 19j) en vormt een “nee, tenzij-toets” ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

J.D. Buizer	veldwerk, rapportage, fotografie.
D.E.H. Wansink	projectleiding

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit Stichting landgoed Terra Nova Loenen a/d Vecht werd de opdracht begeleid door de heer H.A. Lugt. Wij danken hem voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord.....	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Aanpak toetsing Flora- en faunawet.....	7
1.3 Aanpak toetsing Natuurbeschermingswet 1998.....	8
1.4 Aanpak 'nee, tenzij'-toets EHS.....	9
2 Het plangebied en de ingreep.....	11
2.1 Het plangebied	11
2.2. De ingreep.....	15
3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren.....	17
3.1 Bronnenonderzoek	17
3.2 Methodiek veldonderzoek	17
3.3 Resultaten	17
4 Effecten op beschermde flora en fauna	23
4.1 Flora.....	23
4.2 Vissen	23
4.3 Amfibieën.....	23
4.3 Reptielen.....	24
4.4 Grondgebonden zoogdieren	24
4.5 Vleermuizen	24
4.6 Vogels.....	24
5 Plangebied en Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen	25
5.1 Oostelijke Vechtplassen	25
5.2 Instandhoudingsdoelen en kernopgaven	26
5.3 Voorkomen van habitattypen en soorten in de Oostelijke Vechtplassen	29
6 Effecten op het gebied Oostelijke Vecht-plassen	35
6.1 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project.....	35
6.2 Bepaling van effecten	36
6.3 Mitigerende maatregelen.....	39
6.4 Cumulatieve effecten	40
6.5 Significantie van effecten.....	40
6.6 Vergunningsplicht	40

7	Nee, tenzij-toets EHS.....	41
7.1	Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.....	41
7.2	Effecten op de EHS.....	43
7.3	Mitigatie.....	44
7.4	Compensatie.....	46
8	Conclusies en aanbevelingen.....	47
8.1	Conclusies.....	47
8.2	Aanbevelingen.....	48
9	Literatuur.....	51
Bijlage 1	Wettelijk kader.....	53

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Stichting landgoed Terra Nova Loenen a/d Vecht is voornemens om een historisch landgoed te renoveren en het oorspronkelijk in dit landgoed geplande hoofdhuis alsnog te realiseren. Het betreft het landgoed Terra Nova aan Oud Over 150-152, te Loenen aan de Vecht. Deze ingreep kan effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren, beschermde natuurgebieden en de Ecologische Hoofdstructuur.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de natuurtoets van de werkzaamheden. Dat wil zeggen dat de ingreep wordt getoetst aan:

- De Flora- en faunawet (Ffwet).
- De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet).
- De Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Voor een nadere uitleg van het wettelijk kader, zie bijlage 1.

In het rapport wordt verslag gedaan van bronnen- en veldonderzoek, bepaling van de effecten op beschermde soorten planten en dieren (Ffwet) en beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en EHS) en mogelijkheden voor mitigatie van de effecten.

Het doel is zo veel mogelijk informatie te verzamelen om te bepalen of de ingreep kan leiden tot overtredingen van de wetten en regels die zien op bescherming van de natuur. Als dat het geval is, wordt bepaald onder welke voorwaarden ontheffing (Ffwet), vergunning (Nbwet) en/of toestemming (EHS) kan worden verkregen.

1.2 Aanpak toetsing Flora- en faunawet

Bij de uitvoering van de renovatie van het landgoed en de bouw van het landhuis zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van krachtens de Flora- en faunawet beschermde soorten planten en dieren. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen (zie bijlage 1).

Dit rapport beschrijft de effecten van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren. In dit rapport wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten planten en dieren komen mogelijk of zeker voor in de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Welke effecten op beschermde soorten heeft de ingreep?
- Kunnen de effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben?

- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten?

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag ex art. 75 Ffwet. De beoordeling van het voorkomen van en effecten op beschermde soorten is opgesteld op basis van het in 2013 uitgevoerde veldwerk, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

De toetsing is een bepaling en beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten.

1.3 Aanpak toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt in het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Als het plan/project negatieve effecten heeft op het gebied Oostelijke Vechtplassen, is een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: 'Nbwet') vereist. Ook kunnen maatregelen om negatieve effecten te voorkomen, te verminderen of te compenseren nodig zijn.

Het plangebied ligt net buiten het Beschermd Natuurmonument Terra Nova. Voor dit natuurmonument zijn ook doelstellingen ten aanzien van natuurschoon opgenomen. In het aanwijzingsbesluit is aangegeven dat ook activiteiten buiten het natuurmonument, die effecten op het natuurmonument hebben, vergunningplichtig zijn. Daarom is in deze rapportage tevens het effect van de ingreep op het Beschermd Natuurmonument beoordeeld.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een oriëntatiefase van de habitattoets, dat wil zeggen een verkennend onderzoek naar de effecten op beschermde natuurgebieden (waaronder wij in dit rapport verstaan: Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten).

De centrale vraag van deze toetsing is: bestaat er een reële kans op significante negatieve effecten op beschermde natuurgebieden of kan het optreden van significant negatieve effecten met zekerheid worden uitgesloten?

Meer in detail geeft deze rapportage antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde natuurgebieden (Natura 2000, beschermde natuurmonumenten) liggen binnen de invloedssfeer van het plan/project? Wat zijn de instandhoudingsdoelen voor deze natuurgebieden?

- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van de habitattypen, de leefgebieden van soorten of andere natuurwaarden waarvoor de betreffende natuurgebieden zijn aangewezen? Welke functies heeft het plangebied en zijn invloedssfeer voor deze beschermde natuurwaarden?
- Welke effecten op beschermde natuurgebieden heeft de ingreep?
- Welke maatregelen kunnen worden genomen om de effecten te vermijden of te verminderen? Hoe effectief zijn deze mitigerende maatregelen?
- Wat zijn de effecten van het plan/project als deze worden beschouwd in samenhang met andere activiteiten en plannen, met andere woorden, wat zijn de cumulatieve effecten?
- Is nader onderzoek nodig ?
- Kunnen significante effecten (inclusief cumulatieve effecten) worden uitgesloten?
- Moet voor het project vergunning worden aangevraagd?
- Moet voor de vergunningsaanvraag een nadere toetsing worden uitgevoerd?

De uitkomsten van het onderzoek kunnen als volgt zijn:

- Er treden met zekerheid *geen effecten* op; er is geen vergunning nodig en evenmin aanvullende maatregelen. Wel wordt aanbevolen de conclusies van dit onderzoek aan het bevoegd gezag voor te leggen.
- *Significant negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten.* Voor het project is een vergunning nodig, die kan worden aangevraagd op basis van een “passende beoordeling” en na het doorlopen van de ADC-toets (zie Bijlage 1). Vooroverleg met het bevoegd gezag is noodzakelijk.
- In andere gevallen, er zijn *(mogelijk) wel effecten, maar die zijn beperkt en zeker niet significant*, bepaalt het bevoegd gezag of er vergunning nodig is. Aan de vergunning kunnen maatregelen gekoppeld zijn om negatieve effecten additioneel te verminderen of te voorkomen. Deze maatregelen zijn niet nodig om significante effecten te voorkomen, maar zijn gewenst door het bevoegd gezag.

De effecten van de ingreep worden getoetst aan de instandhoudingsdoelen die voor de Oostelijke Vechtplassen zullen gelden. Deze zijn ontleend aan het aanwijzingsbesluit van 10 september 2008 (Ministerie van Economische Zaken).

1.4 Aanpak ‘nee, tenzij’-toets EHS

Het plangebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het ‘nee, tenzij’-regime. Als een voorgenomen ingreep de nee, tenzij-toets met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het ‘nee, tenzij’-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden op grond van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, Ministerie van I&M, 2012).

Voor kleinschalige ontwikkelingen kent het Barro een uitzondering. Volgens artikel 2.10.5 van het Barro kan de begrenzing van de EHS worden gewijzigd ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling, voor zover:

- 1°. de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en de samenhang van de ecologische hoofdstructuur beperkt is,
- 2°. de ontwikkeling per saldo gepaard gaat met een versterking van de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur, of een vergroting van de oppervlakte van de ecologische hoofdstructuur, en
- 3°. de oppervlakte van de ecologische hoofdstructuur ten minste gelijk blijft;

De regels uit het Barro zijn oorspronkelijk afkomstig uit de Spelregels EHS (Ministerie van LNV & IPO, 2007) en zijn op 28 augustus 2012 opgenomen in het Barro. De spelregels zijn daarnaast opgenomen in de Provinciale Verordening Structuurvisie Noord-Holland en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Utrecht.

De 'nee, tenzij'-toets in de voorliggende rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

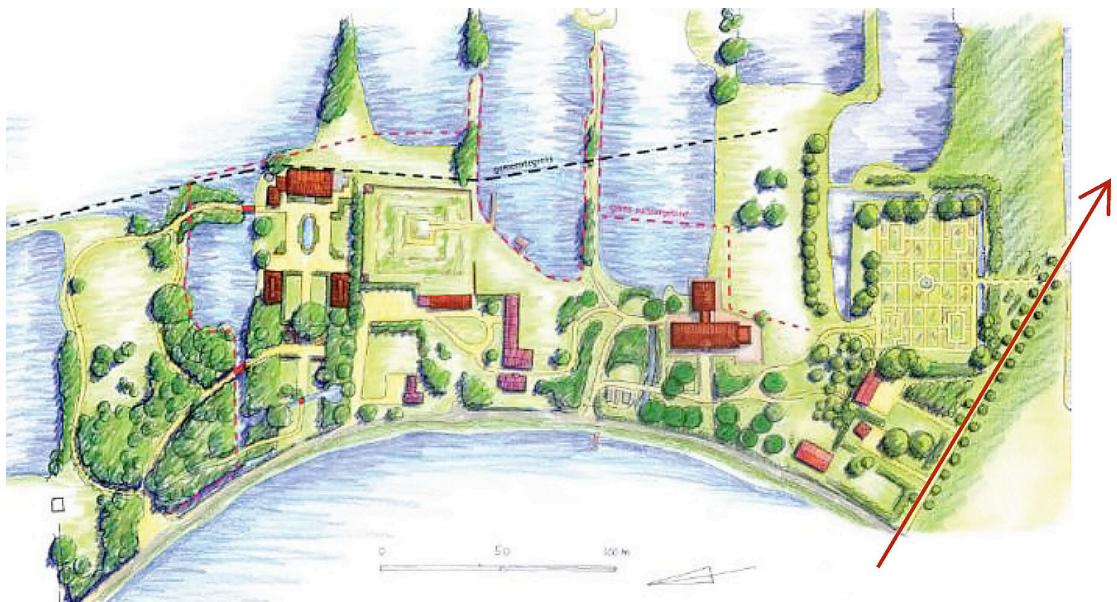
- Wat zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS ter plaatse van de ingreep? Hieronder vallen ook de beheertypen (natuurdoeltypen).
- Welke effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS heeft de ingreep?
- Hoe kunnen de effecten worden gemitigeerd of gecompenseerd?

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn of worden omschreven in het Natuurbeheerplan 2013 Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2012) en het Natuurbeheerplan Provincie Utrecht 2013 (Provincie Utrecht, 2012). De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De natuurdoelen worden (vaak per perceel) gespecificeerd als natuurdoeltype of beheertype.

2 Het plangebied en de ingreep

2.1 Het plangebied

Het plangebied bestaat uit een circa 11 hectare groot landgoed in Loenen aan de Vecht. Het plangebied is het restant van de historische tuinaanleg uit 1910, was oorspronkelijk 53 hectare groot en is ontstaan uit opgekochte delen van de in 1675 gestichte buitenplaats Oostervecht. In 1987 en 2007 is het landgoed opgesplitst in verschillende percelen en verdeeld over de huisnummers Oud Over 150-160. In 2002 is door Copijn Utrecht een inrichtingsplan voor Terra Nova ontwikkeld, waarbij het hierna genoemde gebied (Oud Over 150-152) buiten beschouwing is gebleven (zie figuur 2.1, de bomenlaan met rode pijl rechts op de afbeelding is de hoofdas van het huidige plangebied).

Figuur 2.1 Inrichtingsplan noordelijk deel Terra Nova, Copijn (2005).

De huidige eigenaar, de Stichting Landgoed Terra Nova Loenen aan de Vecht vertegenwoordigd door de familie Lugt, heeft tussen 2008 en 2012 met verschillende aankopen een deel van het oorspronkelijke landgoed weer hersteld tot een 11 hectare groot terrein waarop de entree met toegangslaan en de oorspronkelijke bouwlocatie uit 1910 weer zijn samengebracht. Het landgoed heeft de NSW-status zonder openstellingsplicht verworven.

Het huidige landgoed bevat een bijgebouw dat in de zestiger jaren tot woonhuis is verbouwd, een toegangspoort met gemetselde pilasters (1910) met een smeedijzeren hek (1880), een tuinmuur met daarachter het bospark, de toegangslaan met aan weerszijden kastanje- en lindebomen, een betonfundering voor het (nooit gebouwde) hoofdhuis (1910), een tuinkoepel (1910) en een gemetselde kademuur (1910) van circa 120m lengte aan het plassengebied met legakkers aan de noordwestelijke zijde van de Loenderveense Plas. Voorafgaand aan de aanleg in 1910 is het terrein van het landgoed opgehoogd met het huisvuil uit Amsterdam, waar oorspronkelijk mee beoogd werd het Naardermeer te dempen. Vervolgens is een laag teelaarde aangebracht.

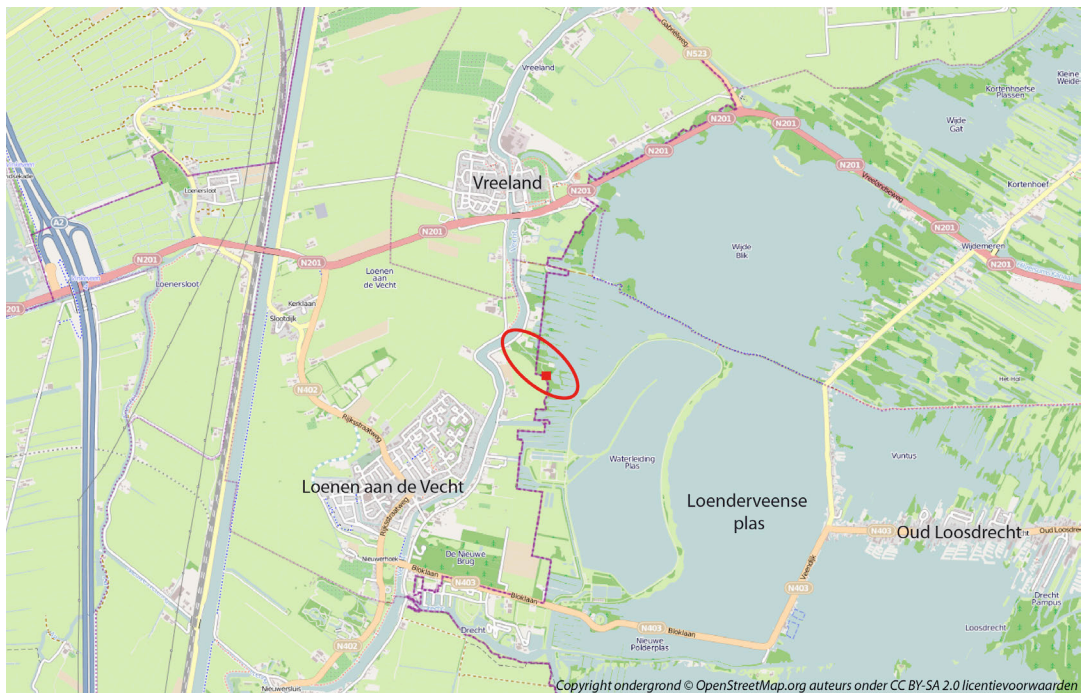

Figuur 2.2 Deel van de 120 m lange kademuur in het oostelijke deel van het landgoed, met rododendronstruwelen.

Het terrein bevat herkenbare restanten van de tuinaanleg na 1910. Rododendrongroepen, doorgroeide taxushagen en vele monumentale loofbomen zijn nog herkenbaar in het gebied. Ook de restanten van betonnen sokkels verraden een oudere tuinaanleg. Er zijn overigens ook diverse elementen van latere datum te vinden, zoals een rij Thuja's aan de noordzijde van de betonfundering en een rij jonge Metasequoia's in het verlengde daarvan. Van enkele lanen zijn de laanbomen vernieuwd. Deze staan echter wel op de oorspronkelijke locatie, echter niet altijd op de oorspronkelijke plantafstand.

Ligging

Landgoed Terra Nova is gelegen in het buurtschap Oud-Over, onderdeel van het buitengebied van zowel de gemeente Wijdmeren als Stichtse Vecht. Het terrein ligt aan de Vecht tussen de dorpen Loenen en Vreeland en valt zowel onder het grondgebied van de provincie Utrecht als de provincie Noord-Holland. De Loenderveense Plas is onderdeel van de Loosdrechtse Plassen, is bestemd als drinkwatergebied en wordt beheerd door het waterleidingbedrijf Waternet. In de Loenderveense Plas ligt een door een dijk afgeschermd gedeelte, de Waterleidingplas.

Figuur 2.3 Ligging plangebied (rode lijn: ligging landgoed, rood vlak: bouwlocatie)

Figuur 2.4 Plangebied met bouwlocaties

Figuur 2.5 Inventarisatietekening van de huidige situatie

Het terrein ligt ten oosten van de rivier de Vecht en aan de noordwestzijde van de Loenderveense Plas, die deel uit maakt van het (recreatieve) Loosdrechtse Plassengebied. Aan de zuid- en noordzijde wordt het gebied begrensd door agrarisch gebied waaronder ten zuiden de polder genaamd de Glashut.

Figuur 2.6 De oorspronkelijke bouwlocatie (contouren in rood aangegeven)

Aan de noordzijde van het plangebied ligt de oorspronkelijke bouwlocatie van het landhuis uit 1910, dat bestaat uit een betonfundering met een oppervlakte van 674 m².

De nieuwe bouwlocatie ligt aan de zuidwestrand van het plangebied, op de stevige oeverwal op de locatie waar de huidige theekoepel staat. (zie figuur 2.7). De daar aanwezige theekoepel wordt verplaatst naar de oever nabij de oorspronkelijke bouwlocatie.

Figuur 2.7 De nieuwe locatie voor het hoofdhuis (foto P. Debie).

2.2. De ingreep

De ingreep bestaat uit het renoveren van het landgoed en het alsnog realiseren van een hoofdhuis op een nieuwe locatie, met enkele bijgebouwen. De oorspronkelijke locatie is niet meer beschikbaar, doordat deze inmiddels binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ligt (zie hoofdstuk 5).

Voor het gehele landgoed is een inrichtingsplan opgesteld (Debie, 2014). Het inrichtingsplan gaat uit van een transformatie van het verwaarloosde landgoed tot een goed onderhouden landgoed in de oorspronkelijke stijl, met een aantal elementen om de ecologische kwaliteit van het gebied te verbeteren. De belangrijkste maatregelen zijn:

- verwijderen van de oorspronkelijke betonfundering van het hoofdhuis,
- verplaatsen van de theekoepel naar een nieuwe locatie,
- verwijderen van de langs de betonfundering aanwezige Thuja's en Metasequoia's,

- kappen van doorgesloten zaailingen en een aantal vrij jonge bomen,
- realiseren van bebouwing,
- aanbrengen van verharding en halfverharding rond het hoofdhuis,
- realiseren van stinzengazons, extensief grasland, enkele grasborders, inheems struweel en snoevormen in het parkbos. Het landgoed krijgt daarmee weer meer het karakter van het park- en stinzenbos dat het oorspronkelijk is geweest,
- verwijderen van een gedeelte van de overvloedig opschietende onderbegroeiing in het bos,
- realiseren van moerasoevers op diverse plekken langs het water,
- aanleggen van enkele wandelpaden.

Het areaal laagveenbos aan de oostzijde van het landgoed wordt in de huidige staat in stand gehouden, inclusief de historische rododendronstruwelen die hier aanwezig zijn.

Figuur 2.7 Definitief ontwerp Terra Nova (Debie, 2014). De bestaande bosopstanden zijn ingepast in de aangeduide bosvakken.

De bebouwing die wordt gerealiseerd bestaat uit een hoofdhuis, een botenhuis en een wagenschuur. Van de paden naar het hoofdhuis en de wagenschuur zal de aanwezige halfverharding worden hersteld.

In totaal wordt er 740 m² aan bebouwing gerealiseerd en 950 m² aan halfverharding rond de bebouwing.

De ingreep kan omschreven worden als ingreep in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Gebruik van een door de minister goedgekeurde gedragscode voor de betreffende ingreep is niet aan de orde. Voor het uitvoeren van de ingreep geldt een vrijstelling van soorten in tabel 1 (zie bijlage 1).

3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren

3.1 Bronnenonderzoek

3.1.1 Beschermde soorten

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder waarneming.nl en telmee.nl.

De lijst van beschermde soorten en de verspreiding daarvan is door ons aangevuld op grond van recente onderzoeksrapporten en kennis aanwezig bij de uitvoerders van het onderzoek. Een volledige lijst van bronnen is te vinden in de literatuurlijst achteraan in dit rapport. De belangrijkste aanvullende bronnen waren de volgende:

- Provincie Noord Holland, 2012. Atlas Natura 2000, Oostelijke Vechtplassen en Naardermeer.
- Wansink *et al.*, 2012. Natuurtoets stuw Terra Nova, Bureau Waardenburg.
- Possen, 2012. Geactualiseerde Ecoscan Gemeente Wijdmeren voor vijf bestemmingsplannen, Haskoning.
- Wielakker & van de Haterd, 2009. KRW vegetatieonderzoek veenplas Terra Nova (2008), Bureau Waardenburg.

3.2 Methodiek veldonderzoek

Het plangebied Terra Nova is op 25 januari 2013 bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

3.3 Resultaten

3.3.1 Vegetatietypen en planten

De vegetatie van het landgoed bestaat grotendeels uit parkbos, met diverse soorten bomen, waaronder linden (onder meer in de lanen), paardenkastanjes, essen, esdoorns, berken, plataan en naaldbomen als *Chamaecyparis*, *Thuja*, *Taxus* en *Metasequoia*. Het parkbos heeft een ondergroei van onder meer braam, fluitenkruid en gewoon nagelkruid en veel opslag van gewone es, paardenkastanje en linde. Verder komen er diverse

stinzenplanten voor, zoals sneeuwkllokje, knikkende vogelmelk en vingerhelmbloem (uit de literatuur is niet geheel duidelijk of de twee laatste eveneens voorkomen op het terrein van de initiatiefnemer of alleen in het noordelijke gedeelte). De knikkende vogelmelk is beschermd en staat op tabel 1 van de AmvB artikel 75 (zie Bijlage 1). Voor deze soort geldt een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen.

Volgens het rapport van Arcadis (2010) komt in de omgeving van het plangebied de rietorchis voor. Het overgrote deel van het landgoed is voor de rietorchis te beschaduwd. Het voorkomen van een of enkele exemplaren van de rietorchis langs oevers is niet geheel uitgesloten.

Verder komt de groenknolorchis in de Oostelijke Vechtplassen voor. De groenknolorchis groeit bij voorkeur op natte voedselarme plaatsen, die onder invloed staan van basenrijk grondwater. De grond van het plangebied is voor de groenknolorchis veel te voedselrijk. Het voorkomen van deze soort in het plangebied wordt dan ook uitgesloten.

Verder zouden de tongvaren of andere beschermde muurplanten voor kunnen komen op de kademuren in het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn dergelijke muurplanten niet aangetroffen

3.3.2 Ongewervelden

In de Vechtplassen komen de gestreepte waterroofkever, de groene glazenmaker, de gevlekte witsnuitlibel, de rouwmantel, het heideblauwtje, de zeggekorfslak en de platte schijfhoren voor. Voor de meeste van deze soorten is in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig.

De gestreepte waterroofkever komt alleen voor in gebieden met een goede waterkwaliteit. In de Vechtplassen komt de soort alleen voor in het Hol. Het voorkomen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

De groene glazenmaker is voor zijn voortplanting afhankelijk van krabbenscheervelden. Deze komen niet voor in het plangebied. De soort kan alleen sporadisch als zwerver gesignaleerd worden en wordt uitgesloten als bewoner van het plangebied.

De gevlekte witsnuitlibel komt voor in laagveengebieden waar een uitgebreide jonge verlandingsvegetatie aanwezig is. Deze is in het plangebied niet aanwezig. De aanwezigheid van de soort is dan ook – behoudens zwervers – uitgesloten.

De rouwmantel komt in Nederland alleen nog voor tijdens invasies, zoals in 1995 en 2006. De soort plant zich echter niet voort in Nederland. Voorkomen van de soort in het plangebied is daarmee uitgesloten.

Het heideblauwtje komt voor in heidevelden, vaak op de overgang van droge naar natte heide. Dit biotooptype komt niet voor in het plangebied. Het voorkomen van de soort in het plangebied is dan ook uitgesloten.

De zeggekorfslakjes worden meestal aangetroffen op de bladeren van zeggen (Carex) op plekken die begroeid zijn met roestachtige schimmels. Hierin wijkt de zeggekorfslak af van de meeste andere landslakken, die verblijven in het strooisel. De zeggekorfslak leeft van schimmels die parasiteren op de moerasplanten (Ministerie van LNV, 2008b). In het plangebied zijn sporadisch plekken met zegges te vinden. Het voorkomen van zeggekorfslakken op deze locaties is op voorhand niet uit te sluiten. Op de plekken waar de bouwactiviteiten plaats gaan vinden, zijn dergelijke biotopen echter niet voorhanden. Het voorkomen van de soort is op deze plaatsen wel uitgesloten.

De platte schijfhoren leeft in helder, schoon, stilstaand tot langzaam stromend, zoet water dat matig eutroof mag zijn en voorzien van een rijke, ondergedoken vegetatie (die ook uit draadalg kan bestaan). De slak leeft in de vegetatie of zweeft aan het wateroppervlak. Volgens de gegevens van Telmee komt de platte schijfhoren in de uurhokken waarin het plangebied ligt voor. De gedeelten van het plangebied waar werkzaamheden aan of in het water plaatsvinden, is beschaduwd door coniferen en rododendrons, bevat veel bladresten en weinig waterplanten. In dit gedeelte is het voorkomen van de platte schijfhoren dan ook uitgesloten.

3.3.3 Vissen

In de wateren van het plangebied kunnen enkele beschermde vissoorten voorkomen zoals de bittervoorn, de grote en de kleine modderkruiper. Naar het voorkomen van beschermde vissoorten is in het plangebied geen onderzoek gedaan. Het voorkomen van deze soorten in het water van het plangebied is dan ook niet uitgesloten. De gedeelten van het plangebied waar werkzaamheden aan of in het water plaatsvinden, zijn beschaduwd door bomen en struweel en bevatten weinig tot geen waterplanten. De grote modderkruiper en de bittervoorn komen in dit gedeelte dan ook niet voor. Van de kleine modderkruiper is het voorkomen van enkele exemplaren niet uitgesloten. Het betreft echter ook voor deze soort marginaal leefgebied.

3.3.4 Amfibieën

In de omgeving van het plangebied komen de heikikker en de rugstreeppad voor.

De heikikker komt volgens de verspreidingsgegevens van telmee.nl alleen ten oosten van de Vecht plassen voor. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook uitgesloten.

De rugstreeppad komt wel in de directe omgeving van het plangebied voor. In het plangebied zelf is echter geen geschikt voortplantingswater aanwezig, in de vorm van geïsoleerde, vrij ondiepe schaars begroeide, snel opwarmende watertjes. De soort komt dan ook niet in het plangebied voor.

In het plangebied komen naar verwachting wel een aantal algemene, licht beschermde, amfibieën voor als bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander.

3.3.5 Reptielen

In de omgeving van het plangebied komt de ringslang voor. Hoewel de meeste oevers in het plangebied bekaad of kaal zijn, en daarmee weinig geschikt voor de ringslang, kan het (incidenteel) voorkomen in het plangebied niet worden uitgesloten.

3.3.6 Grondgebonden zoogdieren

In de omgeving van het plangebied komen de waterspitsmuis en de noordse woelmuis voor.

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Ruig begroeide oevers zijn in het plangebied niet of nauwelijks aanwezig. Kleine gedeelten oever zouden mogelijk geschikt kunnen zijn voor de waterspitsmuis. Daarnaast kunnen zwervers het landgoed bezoeken vanuit geschikte oevers in de directe omgeving van het plangebied.

De noordse woelmuis komt alleen voor in het zuiden van de Oostelijke Vechtplassen op minimaal 25 kilometer van het plangebied. Geschikt biotoop in de vorm van natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstromde terreinen is in het plangebied niet voorhanden. Het voorkomen van deze soort in het plangebied is dan ook uitgesloten.

In het plangebied komen naar verwachting wel enkele algemene, licht beschermde, zoogdieren voor als bosmuis, huisspitsmuis, mol en egel.

3.3.7 Vleermuizen

In de omgeving van het plangebied komen diverse soorten vleermuizen voor. Het betreft de gewone grootvleermuis, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger, de rosse vleermuis, de watervleermuis, de meervleermuis en de franjestaart.

Het enige voor verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk geschikte gebouw is de theekoepel. Dit gebouw is niet geschikt als winterverblijfplaats, als gevolg van de geringe temperatuurbuffering. Daarnaast zijn er diverse bomen aanwezig met mogelijk voor vleermuizen geschikte holten. In principe kunnen er dan ook diverse verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Het kan gaan om de volgende soorten en verblijfplaatsen:

Soort	Soort verblijfplaats	Boom of gebouw
Gewone grootvleermuis	zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf	beide
Gewone dwergvleermuis	zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf	gebouw

Soort	Soort verblijfplaats	Boom of gebouw
Ruige dwergvleermuis	zomerverblijf, paarverblijf	beide
Watervleermuis	zomerverblijf, kraamverblijf	boom
Rosse vleermuis	zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf, winterverblijf	boom

Ook vormt het landgoed geschikt foerageerbiotoop voor deze soorten vleermuizen. De bomenlanen kunnen mogelijk dienen als vliegroute voor vleermuizen.

3.3.8 Vogels

De theekoepel is niet geschikt als nestplaats voor vogels met jaarrond beschermd nest¹. Er zijn geen openingen die groot genoeg zijn om deze soorten door te laten.

Wel kunnen in de bomen jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn van soorten als buizerd, havik, boomvalk en sperwer. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van deze vogels aangetroffen. Het is echter mogelijk dat er desondanks nesten aanwezig zijn op minder goed zichtbare plaatsen.

¹ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond

4 Effecten op beschermde flora en fauna

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op effecten van de ingreep op soorten die beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet. Soortgroepen waarvan het voorkomen in het vorige hoofdstuk is uitgesloten, worden hier niet meer besproken. Toetsing van effecten op instandhoudingsdoelen in het kader van de Nbwet is beschreven in H5.

4.1 Flora

De ingreep zal niet leiden tot vernietiging van groeiplaatsen van de rietorchis. Als deze soort voorkomt in het plangebied, is het in gedeelten waar geen ingrepen plaatsvinden.

4.2 Vissen

De oppervlakte waar werkzaamheden in of op het oppervlaktewater plaatsvinden is minimaal. Het betreft alleen het plaatsen van een botenhuis en een koepel met vlonder boven het oppervlaktewater. In principe kunnen hier mogelijk enkele exemplaren van de kleine modderkruiper voorkomen. Door de plaatsing van de theekoepel en de bouw van een botenhuis gaat een zeer klein areaal potentieel leefgebied van de kleine modderkruiper verloren. Het areaal is echter weinig geschikt. Het verlies heeft dan ook geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de kleine modderkruiper. Op een aantal andere plekken vinden werkzaamheden aan de oever plaats, om een natuurvriendelijke oever te realiseren. Deze werkzaamheden vinden plaats aan de landzijde en hebben daarom geen overtreding van de verbodsbepalingen tot gevolg. Als gevolg van de aanleg wordt het leefgebied van de kleine modderkruiper uitgebreid. Bij de bouw worden geen exemplaren van de kleine modderkruiper gedood of verwond. Er worden door de genoemde werkzaamheden dan ook geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.

4.3 Amfibieën

De ingreep zal mogelijk leiden tot het verlies van leefgebied, het vernietigen van vaste rust- of verblijfplaatsen en het doden van enkele individuen van licht beschermde amfibieën als bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen. Er worden dan ook geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. De aanleg van de natuurvriendelijke oever leidt overigens ook voor deze soorten tot een uitbreiding van het leefgebied.

4.3 Reptielen

De ingreep zal niet leiden tot een verlies van leefgebied, het doden van individuen, vernietiging van verblijfplaatsen enz. van de ringslang. De functionaliteit van eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen wordt behouden, omdat het plangebied momenteel geen geschikte gelegenheid biedt voor vaste rust- en verblijfplaatsen, bijvoorbeeld in de vorm van takken- of bladhopen of vermolmde boomstronken. Als gevolg van de aanleg van de natuurvriendelijke oevers wordt het plangebied overigens ook beter geschikt als leefgebied voor de ringslang.

4.4 Grondgebonden zoogdieren

De ingreep zal niet leiden tot een verlies van leefgebied, het doden van individuen, vernietiging van verblijfplaatsen enz. van de waterspitsmuis. De functionaliteit van eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen wordt behouden, omdat in het plangebied geen geschikt biotoop in de vorm van ruig begroeide oevers aanwezig is.

De ingreep zal mogelijk leiden tot het verlies van leefgebied, het vernietigen van vaste rust- of verblijfplaatsen en het doden van enkele individuen van licht beschermde zoogdieren als bosmuis, huisspitsmuis, mol en egel. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen.

4.5 Vleermuizen

De ingreep zal niet leiden tot een verlies van leefgebied, het doden van individuen, vernietiging van verblijfplaatsen enz. van vleermuizen. De functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen wordt behouden, omdat ten behoeve van de ingreep geen dikke en oude bomen worden gekapt waarin zich holten kunnen bevinden.

4.6 Vogels

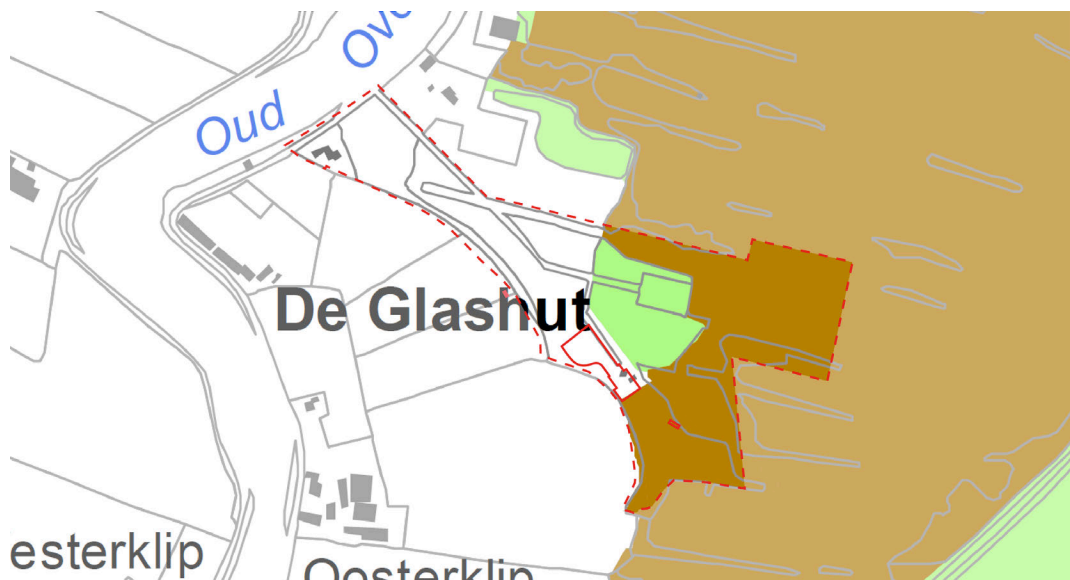
De ingreep zal niet leiden tot een verlies van leefgebied, het doden van individuen, vernietiging van verblijfplaatsen enz. van vogels met jaarrond beschermd nest, zoals de buizerd, havik, sperwer en boomvalk. De functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen wordt behouden, omdat ten behoeve van de bouw geen bomen worden gekapt, die groot genoeg zijn voor nesten van de genoemde soorten. Indien er nesten aanwezig zijn, bevinden deze zich op geruime afstand van de locatie van de woning, zodat er ook geen verstoring op zal treden.

Wel zijn er mogelijk nesten van andere vogels aanwezig in bomen of struiken die worden verwijderd. Indien deze bomen en struiken niet worden verwijderd in het broedseizoen, worden er geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.

5 Plangebied en Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen

5.1 Oostelijke Vechtplassen

Het plangebied ligt in Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Dit gebied is op 23 mei 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied. Het betreft zowel Vogelrichtlijngebied als Habitatrichtlijngebied.

Figuur 5.1. Ligging van het plangebied en beschermde natuurgebieden (groen: Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn, bruin: Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en Natuurmonument) (Ministerie van Economische Zaken, 2013).

Gebiedsbeschrijving Oostelijke Vechtplassen

De Oostelijke Vechtplassen bestaat uit een reeks van laagveengebieden tussen de Vecht en de ostrand van Utrechtse heuvelrug. In het gebied bevinden zich door turfwinning ontstane meren en plassen, meest met een zandondergrond, sommige aanzienlijk verdiept door zandwinning. De combinatie van rivierinvloeden en invloeden van het watersysteem van de zandgronden heeft een rijke schakering van typen van moeras en moerasvegetaties doen ontstaan. In het gebied zijn twee belangrijke gradiënten te onderscheiden: van noord naar zuid loopt een gradiënt van meer gesloten gebied (bos) naar meer open landschap (grasland, trilveen en rietland), terwijl van west naar oost een gradiënt is te zien van toenemende kwel (in petgaten en trilvenen). Belangrijk broedgebied voor broedvogels van rietmoerassen (roerdomp, purperreiger) en zeer belangrijk voor broedvogels van moerassen met veel waterriet en lange oeverlijnen (woudaap, grote karekiet). Ook van enig belang als broedgebied voor enkele andere moeras- en watervogels (porseleinhoen, zwarte stern, ijsvogel) (Bron ministerie van Economische Zaken).

5.2 Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

5.2.1 Instandhoudingsdoelen voor de Oostelijke Vechtplassen

Tabel 5.1 Habitattypen waarvoor het gebied Oostelijke Vechtplassen is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (Bron: aanwijzingsbesluit)

Naam	Doel omvang	Doel kwaliteit	Overige
H3140 Kranswier wateren	uitbreiding	verbetering	
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	uitbreiding	verbetering	
H4010 Vochtige heiden	behoud	behoud	
H6410 Blauwgraslanden	behoud	verbetering	
H6430 Ruigten en zomen	behoud		
H7140 Overgangs- en trilvenen	uitbreiding	verbetering	
H7210 *Galigaanmoerassen	uitbreiding	verbetering	
H91D0 *Hoogveenbossen	behoud	behoud	

De met een asterisk aangegeven habitattypen zijn zogenaamde prioritaire habitats (zie bijlage 1).

Tabel 5.2 Soorten van Bijlage II van de Habitatrictlijn waarvoor het gebied Oostelijke Vechtplassen is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (Bron: ontwerp-aanwijzingsbesluit).

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie	Overige
Zeggekorfslak	behoud	behoud	behoud	
Gevlekte witsnuitlibel	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	
Gestreepte waterroofkever	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	
Bittervoorn	behoud	behoud	behoud	
Grote modderkruiper	behoud	behoud	behoud	
Kleine modderkruiper	behoud	behoud	behoud	
Rivierdonderpad	behoud	behoud	behoud	
Meervleermuis	behoud	behoud	behoud	
*Noordse woelmuis	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	
Groenknolorchis	behoud	behoud	behoud	
Platte schijfhoren	behoud	behoud	behoud	

De met een asterisk aangegeven soorten zijn zogenaamde prioritaire soorten (zie bijlage 1).

Tabel 5.3 Soorten broedvogels waarvoor het gebied Oostelijke Vechtplassen is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (Bron: ontwerp-aanwijzingsbesluit)

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie (draagkracht voor ten minste)	Overige
Roerdomp	uitbreiding	verbetering	5 paar	
Woudaap	uitbreiding	verbetering	10 paar	
Purperreiger	behoud	behoud	40 paar	

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie (draagkracht voor ten minste)	Overige
Porseleinhoen	behoud	behoud	8 paar	
Zwarte stern	uitbreiding	verbetering	80 paar	
IJsvogel	behoud	behoud	6 paar	
Snor	behoud	behoud	150 paar	
Rietzanger	behoud	behoud	880 paar	
Grote karekiet	behoud	behoud	50 paar	

Tabel 5.4 Soorten niet-broedvogels waarvoor het gebied Oostelijke Vechtplassen is aangewezen en hun instandhoudingsdoelen (Bron: ontwerp-aanwijzingsbesluit)

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie (draagkracht voor; seizoensgemiddelde, tenzij anders vermeld)	Overige
Aalscholver	behoud	behoud	geen aantal genoemd	
Kolgans	behoud	behoud	920 individuen	
Grauwe gans	behoud	behoud	1.200 individuen	
Smient	behoud	behoud	2.800 individuen	
Krakeend	behoud	behoud	40 individuen	
Slobeend	behoud	behoud	80 individuen	
Tafeleend	behoud	behoud	120 individuen	
Nonnetje	behoud	behoud	20 individuen	

Algemene instandhoudingsdoelen

Daarnaast gelden voor de Oostelijke Vechtplassen de volgende algemene instandhoudingsdoelen.

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Kernopgaven

Voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen zijn in het Doelendocument (ministerie van LNV, 2006) de volgende kernopgaven geformuleerd.

- 4.08 Evenwichtig systeem: Nastreven van een meer evenwichtig systeem (waterkwaliteit, waterkwantiteit en hydromorfologie): waterplantengemeenschap (voor kranswierwateren H3140 en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150), zwarte stern A197, platte schijfhoren H4056 en vissen zoals o.a. bittervoorn H1134, grote modderkruiper H1145, kleine modderkruiper H1149, en insecten, zoals gevlekte witsnuitlibel H1042 en gestreepte waterroofkever H1082.
- 4.09 Compleetheid in ruimte en tijd: Alle successiestadia laagveenverlandingsruimte en tijd vertegenwoordigd: overgangs- en trilvenen (trilvenen en veenmosrietlanden) H7140_A en H7140_B met onder meer grote vuurvlinder H1060, groenknolorchis H1903 en vochtige heiden (laagveengebied) H4010_B, blauwgraslanden H6410, galigaanmoerassen *H7210 en hoogveenbossen *H91D0, in samenhang met gemeenschappen van open water.
- 4.12 Overjarig riet: Herstel van grote oppervlakten/brede zones overjarig riet, inclusief waterriet, door herstel van natuurlijke peildynamiek en tegengaan verdroging voor rietmoerasvogels, zoals roerdomp A021, purperreiger A029, snor A292, grote karekiet A298 en voor de noordse woelmuis *H1340.
- 4.15 Vochtige graslanden: Herstel inundatie, behoud en nieuwvorming blauwgraslanden H6410, glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B, met name kievitsbloemhooilanden, mede als leefgebied van de kemphaan A151 en watersnip A153.

De kernopgaven zijn richtinggevend geweest bij het opstellen van de instandhoudingsdoelen, maar vormen zelf geen doel.

Sense of Urgency

Voor dit gebied geldt een Sense of Urgency ten aanzien van waterkwaliteit en beheer. Ook geldt er een wateropgave. De Sense of Urgency is gebaseerd op de opgaven ten aanzien van habitattypen (H4010B, H6410, H7140A, H7140B, H7210, H91D0), broedvogels (roerdomp, purperreiger, snor en grote karekiet), noordse woelmuis en groenknolorchis.

Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid

De Oostelijke Vechtplassen behoort tot het Natura 2000-landschap 'Meren en Moerassen'. Hiervoor gelden landelijke opgaven, namelijk:

- Behoud en herstel van de samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden, in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen (de belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura 2000 gebieden).
- Herstel van mozaïek van verlandingsstadia van open water tot moerasbos en herstel van gradiënt watertypen (inclusief brak) met name in het deellandschappen Laagveen.

Natuurmonument

De instandhoudingsdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit van natuurmonument 'Terra Nova' (NBLF-91-1186; St.crt. 1991, nr. 210) zijn vervallen voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen. Ze zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het aanwijzingsbesluit Natura 2000. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het aanwijzingsbesluit is tevens externe werking geregeld. De belangrijkste instandhoudingsdoelstellingen die niet in het aanwijzingsbesluit Natura 2000 zijn verwoord zijn de doelstellingen ten aanzien van natuurschoon. In het aanwijzingsbesluit van het natuurmonument is daarover vermeld:

“Het beschermd natuurmonument maakt onderdeel uit van de zeer korte en nog gave overgang van Vecht naar Vechtplassen, met langs de Vecht op de stroomruggronden de beide landgoederen met parkbos, hoogstamboomgaard en graslanden, overgaand in broekbos, moeras, legakkers en open water.

De grote landschappelijke waarde hangt samen met de herkenbaarheid van de diverse bodemgradiënten en de karakteristieke parkaanleg met opgaande beplanting van de buitenplaatsen Terra Nova en Slotzicht. Het beschermd natuurmonument valt binnen het vroegere inundatiegebied van de Nieuwe Waterlinie met het fort Kijkuit in Vreeland en het fort Spion bij Loenen tegen de Loenderveense Plas.

Door de zogenaamde "verboden kringen wet", met bepalingen ten aanzien van het bouwen, planten en maken van andere werken binnen een zekere afstand van de vestingwerken van de Staat, heeft het vroegere inundatiegebied een open karakter.”

Het landgoed valt niet binnen de verboden kringen van de genoemde forten. De afstand tot beide forten is ruim 1500 meter. De verboden kringen reiken tot maximaal 1000 meter.

5.3 Voorkomen van habitattypen en soorten in de Oostelijke Vechtplassen

In deze paragraaf wordt het voorkomen besproken van de habitattypen, soorten van bijlage II, broedvogels en niet-broedvogels waarvoor de Oostelijke Vechtplassen worden aangewezen. Vooral het voorkomen in het plangebied of de invloedssfeer van de ingreep is van belang. Ook wordt aangegeven wat de betekenis van het plangebied is voor de habitattypen en soorten planten en dieren. Voor deze paragraaf is onder meer gebruik gemaakt van de Atlas Natura 2000, Oostelijke Vechtplassen en Naardermeer (Provincie Noord-Holland 2012a) (verder aangeduid als “de Atlas”). De verspreidingsgegevens uit de Atlas zijn aangevuld met gegevens van telmee.nl, indien deze laatste een ruimere verspreiding aangeeft.

5.3.1 Voorkomen van habitattypen waarvoor de Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen

Voorkomen

Volgens de Atlas komen alleen de habitattypen H3140 Kranswier wateren, H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden en H91D0 Hoogveenbossen binnen een straal van enkele honderden meters van het plangebied voor. In het water rond het plangebied is in 2007 en 2008 een KRW-onderzoek uitgevoerd naar de watervegetaties (Wielakker & van de Haterd, 2010). Uit dit onderzoek bleek dat H3140 en H3150 niet aangrenzend aan het plangebied voorkomen.

Hoogveenbos komt in of direct rond het plangebied niet voor. Het bostype ter plaatse betreft een voedselrijk parkbostype. Een klein deel van het zuidoostelijke gedeelte van het landgoed heeft kenmerken van het laagveenbos.

Huidige functie plangebied voor beschermde habitattypen

Het plangebied heeft geen betekenis voor de aquatische habitattypen. De ontwikkelingsmogelijkheden hangen samen met de ontwikkeling van de waterkwaliteit in het gebied. De realisatie van natuurvriendelijke oevers kunnen een kleine bijdrage leveren aan de verbetering van de waterkwaliteit. Als gevolg van de bouw van een stuw ten zuiden van het plangebied is de verwachting dat de waterkwaliteit in de toekomst verbetert. Het water in en rond het plangebied kan daarom in de toekomst meer betekenis krijgen voor de beschermde aquatische habitattypen.

Het plangebied heeft ook geen functie voor het hoogveenbos. De aanwezigheid van een laag oud huisafval en rijke teelaarde op het landgoed verhindert de ontwikkeling van hoogveenbos.

5.3.2 Voorkomen van soorten van Bijlage II waarvoor de Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen

Voorkomen

Van alle landsorten van Bijlage II waarvoor de Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen, is in hoofdstuk 3 reeds aangegeven dat deze niet in of in de directe omgeving voorkomen. De grote en kleine modderkruiper, bittervoorn, rivierdonderpad en platte schijfhoren kunnen in het water in en rond het plangebied voorkomen. De gedeelten waar ingrepen gepland zijn, komen de grote modderkruiper, de bittervoorn, de rivierdonderpad en de platte schijfhoren niet en de kleine modderkruiper hoogstens in lage aantallen voor.

De rivierdonderpad leeft in de Oostelijk Vechtplassen met name langs rietoevers en op plekken waar steenstort aanwezig is. Dergelijk biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. De rivierdonderpad komt hier dan ook niet voor.

De meervleermuis kan boven het water rond het plangebied foerageren.

Huidige functie plangebied voor soorten van Bijlage II

Zoals hierboven gesteld komen de landsorten van Bijlage II niet voor in het plangebied. Het bouwperceel in het plangebied biedt ook geen kans op de ontwikkeling van leefgebied van een soort met een herstelopgave. Het aanwezige biotoop, parkbos, is voor deze soorten niet geschikt als leefgebied. Voor de grote en kleine modderkruiper en de bittervoorn vormt het waterdeel van het plangebied waarschijnlijk leefgebied. De locaties waar water gedempt wordt of het botenhuis wordt geplaatst vormt alleen voor de kleine modderkruiper marginaal leefgebied.

5.3.3 Voorkomen van broedvogels waarvoor Oostelijke Vechtplassen is aangewezen

Voorkomen

Van de broedvogels waarvoor de Oostelijke Vechtplassen is aangewezen, broeden de purperreiger, de zwarte stern, de ijsvogel, de snor, de rietzanger en de grote karekiet in de omgeving van het plangebied (binnen drie kilometer).

Tabel 5.5 Voorkomen broedgevallen aangewezen broedvogels in en rond het plangebied (gegevens Provincie Noord-Holland, 2012a).

Soort	Aanwezigheid binnen 1000 m van het plangebied tot 2007	Foerageert in of rond plangebied	Aantalsontwikkeling in gebied vanaf 1999	Voldoen aan instandhoudings doelstelling
Roerdomp	Niet aanwezig	Nee	Onzeker	Nee
Woudaapje	Niet aanwezig	Nee	Onzeker	ja
Purperreiger	Niet aanwezig (3 paar ten oosten van plangebied, op ruim 1 km van het plangebied).	Nee	Onzeker	Ja
Zwarte stern	1 paar ten zuiden van plangebied, binnen 1 km	Mogelijk	Onzeker	nee
Ijsvogel	1 paar ten oosten van plangebied op ruim 1 km.	Mogelijk	Sterke significante toename	nee
Snor	Diverse paren op enkele honderden meters van plangebied	Nee	Onzeker	ja
Rietzanger	Diverse paren op enkele tientallen meters van het plangebied	Nee	Onzeker	ja
Grote karekiet		Nee	sterke significante afname	nee

Tabel 5.5 *Broedbiotoop aangewezen broedvogels (gegevens Provincie Noord-Holland, 2012a) en voorkomen daarvan in plangebied.*

Soort	Biotoop	Voorkomen van potentieel biotoop in plangebied
Purperreiger	Broedt in rietmoerassen en tegenwoordig ook in moerasbos en struweel.	Wel bos en struweel. Moerasbos dichtbij plangebied. Plangebied ligt echter buiten de foerageergebieden van de purperreiger
Zwarte stern	Verlandende petgaten, veenplassen, verlandende sloten in veenweidegebied	Aanwezig rond het plangebied
Ijsvogel	Heeft steile oevers nodig om een nestgang in uit te kunnen graven. In het plangebied zijn de oevers laag of voorzien van een stenen kademuur.	Oevers te laag of voorzien van kademuren.
Snor	Nat overjarig rietland met een kniklaag of een onderlaag van zegen of varens. Karakteristiek habitat is de overgangszone tussen diep in het water staand riet en de droge zone bovenop.	Rond plangebied langs oevers geen of smalle rietkragen. Overgang tussen riet in diep water en droog riet scherp door kademuur.
Rietzanger	Droge moerasgebieden met verruigd overjarig riet en struikopslag, rietzomen en zoomvormende ruigten langs meren en brede vaarten, open plekken en rietoevers van broekbossen. Ook verlaten en met riet dichtgegroeide graslanden.	Alleen mogelijk geschikt riet op legakkereilanden aan zuidoostzijde.
Grote karekiet	Optimaal is een rietkraag van meer dan 3 meter breed, in water dat ongeveer 40 centimeter diep is.	Rond plangebied langs oevers geen of smalle rietkragen.

Huidige functie plangebied voor broedvogels

Het plangebied heeft op dit moment geen functie als broedgebied voor de broedvogels waarvoor de Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen. De oevers hebben mogelijk een functie als foerageerbiotoop voor de ijsvogel. Het water rond het plangebied heeft een functie als foerageergebied voor de zwarte stern. Mogelijk is een gedeelte van de oevers geschikt te maken als broedbiotoop voor de ijsvogel en de rietzanger. De aanwezige kademuren vormen hiervoor echter wel een belemmering.

5.3.4 Voorkomen van niet-broedvogels waarvoor de Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen

Voorkomen

Op het open water in en rond het plangebied komen de Aalscholver, Kolgans, Grauwe gans, Smient, Krakeend, Slobeend, Tafeleend en Nonnetje voor. Wanneer zij op het water verblijven, zullen de soorten als kolgans, grauwe gans, smient, krakeend, slobeend, tafeleend en nonnetje met name bij zuidwestenwind dicht bij of net in het plangebied verblijven. De aalscholver verblijft mogelijk af en toe in bomen langs de oevers.

Huidige functie plangebied voor niet-broedvogels

Het oppervlaktewater in het plangebied kan een functie hebben als rustgebied en foerageergebied voor de genoemde soorten. De gedeelten waar werkzaamheden plaatsvinden vormen hoogstens marginaal rustgebied en foerageergebied, omdat het water besloten van karakter is en de oevers begroeid zijn met bomen en struweel.

6 Effecten op het gebied Oostelijke Vechtplassen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op effecten op instandhoudingsdoelen voor habitattypen en soorten zoals beschreven in hoofdstuk 5. Effecten op beschermde soorten zijn beschreven in hoofdstuk 4.

6.1 Mogelijke effecten en de invloedsfeer van het project

De volgende mogelijke effecten van het plan/project worden in dit rapport beschreven en hieronder toegelicht. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen effecten tijdens de aanleg en effecten in de gebruiksfase.

- Verlies van areaal of leefgebied door ruimtebeslag.
- Achteruitgang kwaliteit van het leefgebied/habitat.
- Verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de werkzaamheden en gedurende de gebruiksfase.
- Verlies van samenhang van het areaal/leefgebied oftewel versnippering.
- Sterfte.

Effecten als gevolg van de volgende factoren zijn in dit oriënterend onderzoek buiten beschouwing gebleven.

Achteruitgang van kwaliteit van het habitat of leefgebied ten gevolge van de emissie van schadelijke stoffen naar lucht, water en of bodem: er is nauwelijks of geen sprake van een verhoging van de emissie van schadelijke stoffen naar lucht, water en of bodem.

Achteruitgang van kwaliteit van het habitat of leefgebied ten gevolge van veranderingen in grond- of oppervlaktewateren: als gevolg van de bouw van het hoofdhuus en de garage/botenstalling zijn nauwelijks of geen veranderingen in grond- of oppervlaktewateren te verwachten.

Hydrologische veranderingen: de reden hiervoor is dat er geen noemenswaardige hydrologische veranderingen te verwachten zijn.

Emissie en depositie van schadelijke stoffen: de uitstoot van stikstofoxiden door de te gebruiken werktuigen zal zeer beperkt zijn en bovendien ontbreken voor stikstof zeer gevoelige habitattypen in de nabijheid van het plangebied.

Veranderingen in verkeersintensiteiten buiten het plangebied: Daar er sprake is van geen of zeer beperkte veranderingen in verkeersintensiteiten is er op voorhand geen reden aan te nemen dat de ingreep zal leiden tot belangrijke effecten.

Veranderingen in recreatiestromen / recreatief gebruik: Daar er sprake is van geen of zeer beperkte veranderingen in recreatief gebruik is er op voorhand geen reden aan te nemen dat de ingreep zal leiden tot belangrijke effecten.

6.2 Bepaling van effecten

6.2.1 Effecten op habitattypen

De ingreep vindt plaats binnen het Natura 2000-gebied, maar zal niet leiden tot direct verlies van oppervlakte aan beschermde habitattypen.

De voor de verschillende habitattypen geformuleerde doelen zijn gericht op uitbreiding en behoud van kwaliteit, deze worden niet door de ingreep beïnvloed. De beschermde habitattypen zijn onder andere afhankelijk van bodem, grondwater, het waterbeheer, de waterkwaliteit en het gevoerde (vegetatie-) beheer. De habitattypen zijn alle gelegen op enige afstand van het plangebied. De ingreep is beperkt en heeft op deze afstand geen effect op deze factoren.

6.2.2 Effecten op het natuurschoon van natuurmonument 'Terra Nova'

De renovatie van het landgoed, met de bouw van een hoofdhuis en enkele bijgebouwen, heeft geen negatief effect op het natuurschoon van het natuurmonument Terra Nova, maar past binnen de ruimtelijke structuur van het landgoed. Alleen een gedeelte van de theekoepel en het botenhuis komen overigens binnen de begrenzing van het natuurmonument te liggen.

Wel hangt het effect af van de wijze van uitvoering en de kwaliteit van de architectuur van het te bouwen pand. Dit dient te zijner tijd verder uitgewerkt te worden.

6.2.3 Effecten op soorten van Bijlage 2 HR

De ingreep vindt grotendeels plaats buiten het Natura 2000-gebied. De activiteiten binnen het Natura 2000-gebied blijven beperkt tot het renoveren van het parkgedeelte, en het plaatsen van een theekoepel (met kleine vlonder) en een botenhuis. Het botenhuis en een gedeelte van de theekoepel worden boven het water gebouwd. Dit betreft een oppervlakte van ongeveer 70 m².

Hiermee gaat een even grote oppervlakte leefgebied voor de kleine modderkruiper en foerageergebied voor de meervleermuis verloren. Voor de kleine modderkruiper betreft het slechts marginaal leefgebied, waarvan de oppervlakte bovendien verwaarloosbaar is in verhouding tot de oppervlakte van het totale leefgebied van de kleine modderkruiper in het Natura 2000-gebied. Het effect is dan ook minimaal. Er is geen effect op populatieniveau. Van de ingrepen worden dan ook geen effecten voorzien met betrekking tot de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

Van het foerageergebied van de meervleermuis betreft het eveneens slechts een zeer gering deel. Er is geen effect op populatieniveau. Van de ingrepen worden dan ook geen effecten voorzien met betrekking tot de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

De externe effecten van de bouwwerkzaamheden en de gebruiksfase zijn gering. De bouwwerkzaamheden vinden alleen overdag plaats en hebben dus geen effect op soorten als de meervleermuis. De overige aangewezen soorten zijn weinig gevoelig voor geluid.

De lichtuitstraling van de woning in de gebruiksfase, zou mogelijk een effect kunnen hebben op het foerageergebied van de meervleermuis, omdat dit een lichtmijdende soort is. De woning ligt echter op enige afstand van het water. De lichtuitstraling zal slechts gedurende een gedeelte van de avond/nacht optreden. Gedurende die tijd is er ruim voldoende alternatief foerageerbiotoop voorhanden. Het effect is dan ook minimaal. Er is geen effect op populatieniveau. Van de bouwactiviteiten en de gebruiksfase van de woning worden dan ook geen effecten voorzien met betrekking tot de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

Voor de overige soorten van bijlage 2 van de Habitat Richtlijn zijn geen effecten op de omvang van het leefgebied, de kwaliteit van het leefgebied en dus ook geen effecten op de populatie te verwachten.

6.2.3 Effecten op broedvogels

De toekomstige bewoners wonen nu reeds op het landgoed. Door de bouw van een woning zal het zwaartepunt van de menselijke aanwezigheid op het landgoed wat verplaatsen naar de zuidoostkant. Dit kan een marginale toename van de verstoring van in de omgeving broedende vogels betekenen.

De bewoners zullen naar verwachting in het zomerseizoen met een boot op het water recreëren. Dit kan extra verstoring opleveren voor broedvogels in de omgeving van het plangebied. Op dit moment vindt echter ook al recreatie met een boot vanuit het landgoed plaats. De situatie zal op dit punt als gevolg van de bouw van het hoofdhuis niet wijzigen.

Vanuit de woning zal in de nachtelijke uren enige lichtuitstraling zijn. Dit zou enige verstoring kunnen veroorzaken voor in de omgeving broedende vogels. In het riet en het struweel treedt dit effect slechts op korte afstand op. De woning staat op enige afstand van het water en is grotendeels omgeven door bomen en struweel. Het effect is dan ook marginaal.

In deze effectbeoordeling is ervan uitgegaan dat de situatie qua aantallen bezoekers van het landgoed niet wijzigt ten opzichte van de huidige situatie. Wanneer deze situatie, bijvoorbeeld door de openstelling van het landgoed voor wandelaars, wijzigt, dienen de effecten op vogels nader te worden beschouwd op basis van de te verwachten bezoekersaantallen. Het incidenteel plaatsvinden van begeleide rondleidingen, zoals genoemd in het aanwijzingsbesluit van het natuurmonument Terra Nova, wordt als bestaand gebruik beschouwd.

Roerdomp, woudaap, purperreiger

De roerdomp, woudaap en purperreiger broeden niet in of rond de planlocatie. Wel wordt in het plangebied mogelijk incidenteel gefoerageerd gedurende het broedseizoen. Indien de bouw buiten het broedseizoen plaatsvindt zijn effecten als gevolg van verstoring op voorhand uit te sluiten. Een deel van de begroeiing (ruigte, bomen/struiken) zal als gevolg van de aanleg verdwijnen. Dit heeft echter geen invloed op de kwaliteit van het

foerageergebied voor deze soorten. Ook de potenties voor de herstelopgave van roerdomp en woudaap worden niet aangetast. Effecten door verwijdering van begroeiing worden daarom uitgesloten. Effecten op de instandhoudingsdoelen zijn uit te sluiten.

Snor

De snor komt voor als broedvogel langs de kade tussen de waterleidingplas en de plassen van Terra Nova, op enkele honderden meters van de planlocatie. Op en rond de planlocatie is geen geschikt biotoop aanwezig. Effecten van de bouw als gevolg van verstoring zijn op voorhand uit te sluiten. Negatieve effecten van licht van de woning treden niet op, de woning wordt geheel afgeschermd door bos en ligt bovendien op te grote afstand. Daarmee zijn effecten op populatieniveau en effecten op de instandhoudingsdoelen uitgesloten.

Grote karekiet

De grote karekiet komt als broedvogel voor in de oever van de Waterleidingplas, op enkele honderden meters afstand van de planlocatie. Omdat de aanleg buiten het broedseizoen plaatsvindt zijn effecten als gevolg van verstoring op voorhand uit te sluiten. De grote karekiet foerageert voornamelijk in de omgeving van het nest op water- en oeverinsecten. Een deel van de begroeiing (ruigte, bomen/struiken) kan als gevolg van de aanleg verdwijnen. De planlocatie maakt echter geen onderdeel uit van het foerageergebied. Effecten door verwijdering van begroeiing worden daarom uitgesloten. Effecten op populatieniveau en op de instandhoudingsdoelen zijn uitgesloten.

IJsvogel

De ijsvogel komt niet als broedvogel in het plangebied en directe omgeving voor. In het veldbezoek is geconstateerd dat op en rond de locatie van de ingreep ook geen potentieel geschikt biotoop (steile oevers, wortelkluiten) aanwezig is. Effecten als gevolg van verstoring en het verwijderen van begroeiing zijn daarom uitgesloten. Effecten op de instandhoudingsdoelen treden niet op.

Zwarte stern

De zwarte stern broedt op enkele honderden meters afstand van het plangebied. Omdat de aanleg buiten het broedseizoen plaatsvindt zijn effecten als gevolg van verstoring op voorhand uit te sluiten. Het water rond het plangebied kan onderdeel uitmaken van het foerageergebied van deze vogels. Effecten als gevolg van verstoring door de aanwezigheid van mensen op de oevers zijn incidenteel en tijdelijk. Er zijn geen effecten op populatieniveau. Effecten op de instandhoudingsdoelen zijn uit te sluiten.

Porseleinhoen

De planlocatie en directe omgeving zijn ongeschikt voor de porseleinhoen. Effecten als gevolg van de aanleg zijn daarom op voorhand uitgesloten. Effecten op de instandhoudingsdoelen treden niet op.

Rietzanger

De planlocatie vormt broedgebied voor één of enkele paren rietzangers. Omdat de aanleg buiten het broedseizoen plaatsvindt zijn effecten als gevolg van verstoring op voorhand uit te sluiten. Een deel van de begroeiing (uitheemse bomen/struiken) kan als gevolg van de aanleg verdwijnen. Deze ruigte vormt echter geen broedbiotoop. Effecten op aantallen broedparen en daarmee op de instandhoudingsdoelen zijn daarom uitgesloten.

6.2.4 Effecten op niet-broedvogels

De lichte toename van het aantal mensen op het landgoed en de oevers, zoals genoemd in de vorige paragraaf kan mogelijk ook enige toename van de verstoring van op het water rustende vogels veroorzaken. De effecten zijn gering en de reikwijdte is beperkt tot enkele tientallen meters.

Datzelfde geldt voor de lichtuitstraling van de woning. De reikwijdte hiervan is beperkt tot een door bomen en struweel omgeven afgescheiden gedeelte van de petgaten. De betekenis van dit gedeelte voor niet-broedvogels is zeer gering.

De bouwactiviteiten leiden mogelijk tijdelijk tot enige verstoring van op het water aanwezige niet-broedvogels. Ook van deze werkzaamheden is het effect zeer gering en de reikwijdte niet groter dan enkele tientallen meters.

De toename van het aantal vaarbewegingen, zoals genoemd in de vorige paragraaf, zal zich met name in de zomermaanden afspelen. Het gebied heeft met name een functie voor de niet-broedvogels in de wintermaanden, zodat van een effect geen sprake is.

Conclusie van deze paragraaf is dat effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogels zijn uitgesloten.

In deze effectbeoordeling is ervan uitgegaan dat de situatie qua aantallen bezoekers van het landgoed niet wijzigt ten opzichte van de huidige situatie. Wanneer deze situatie, bijvoorbeeld door de openstelling van het landgoed voor wandelaars, wijzigt, dienen de effecten op vogels nader te worden beschouwd op basis van de te verwachten bezoekersaantallen. Het incidenteel plaatsvinden van begeleide rondleidingen, zoals genoemd in het aanwijzingsbesluit van het natuurmonument Terra Nova, wordt als bestaand gebruik beschouwd.

6.3 Mitigerende maatregelen

6.3.1 Mitigatie voor soorten van bijlage II

De volgende mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om eventuele effecten op soorten van bijlage II te verminderen.

- Realisatie van natuurvriendelijke oevers aan de bezonde kant.

Het realiseren van natuurvriendelijke oevers, waar een rijke oeverbegroeiing tot ontwikkeling kan komen, verbetert het leefgebied van onder meer de kleine modderkruiper en de waterspitsmuis.

6.3.3 Mitigatie voor broedvogels

De volgende mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om effecten op broedvogels te verminderen.

- Realisatie van natuurvriendelijke oevers aan de bezonde kant.

Het realiseren van natuurvriendelijke oevers vergroot het broedareaal van broedvogels als de rietzanger.

6.3.4 Mitigatie voor niet-broedvogels

De volgende mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om effecten op niet-broedvogels te verminderen.

- Beperking van de lichtuitstraling van de woning op het water.

Als deze maatregel wordt genomen, dan wordt het marginale effect dat deze lichtuitstraling heeft, verder verminderd.

6.4 Cumulatieve effecten

Omdat er geen effecten zijn op habitattypen of populaties van soorten waarvoor het gebied is aangewezen, en daarmee geen effecten op instandhoudingsdoelen, is het niet nodig onderzoek te doen naar cumulatieve effecten.

6.5 Significantie van effecten

Omdat er geen effecten zijn op habitattypen of populaties van soorten waarvoor het gebied is aangewezen, en daarmee geen effecten op instandhoudingsdoelen, is het uitgesloten dat er significante effecten zijn.

6.6 Vergunningsplicht

Op grond van de in dit rapport gepresenteerde objectieve gegevens zijn negatieve effecten als gevolg van de ingreep op de instandhoudingsdoelen van de Oostelijke Vechtplassen uitgesloten. Omdat er geen sprake zal zijn van een verslechtering van habitattypen of leefgebieden of significante verstoring van aangewezen soorten wordt een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet niet nodig geacht. De beoordeling voor de noodzaak van een vergunning ligt bij het bevoegd gezag.

7 Nee, tenzij-toets EHS

7.1 Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS

Het plangebied ligt in z'n geheel in de Ecologische Hoofdstructuur (figuur 7.1). De gewenste beheertypen verschillen echter per provincie.

Figuur 7.1 Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS. Links EHS Utrecht, rechts EHS Noord-Holland.

7.1.1 Noord-Holland

Een kleinschalige wijziging is alleen toegestaan als slechts een beperkte aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS plaatsvindt. Voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS is de tekst van het Natuurbeheerplan leidend. Het Natuurbeheerplan 2013 Noord-Holland is vigerend. In paragraaf 5.7 van het Natuurbeheerplan 2013 is een gebiedsbeschrijving gegeven van het gebied Amstel, Gooi en Vechtstreek, het gebied waarbinnen het plangebied is gelegen.

Kader 1 Tekst gebiedsbeschrijving Amstel, Gooi en Vechtstreek, Natuurbeheerplan 2013 (voor zover relevant voor het Vechtplassengebied).

In de Vechtstreek gaat het om moerasgebieden met plassen en meren, rietlanden en moerasbos. De oppervlakte en kwaliteit van verlandingsvegetaties als natte schraallanden, trilvenen en rietmoeras is de laatste decennia sterk achteruitgegaan, vooral door verminderde aanvoer van kwelwater uit het Gooi en voortschrijdende bosvorming door het achterwege blijven van beheer.

Natuur- en landschapsdoelen Het Naardermeer, de Vechtplassen en de oevers van het IJmeer en Gooimeer maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura 2000. Belangrijke opgaven zijn: scheppen van ruimte voor alle stadia van de verlandingssuccessie voor kranswier- en krabbescheervegetaties, galigaanmoerassen, hoogveenbossen, blauwgraslanden en trilvenen en veenmosrietlanden met groenklolorchis. Daarnaast moet onder meer het leefgebied van de gestreepte waterroofkever, bittervoorn, meervleermuis, zwarte stern, purperreiger, roerdomp, snor, grote karekiet, noordse woelmuis en platte schijfhoorn verbeterd worden. Cruciale rol hierin speelt het verbeteren van de watercondities, het herstel van grote oppervlakten en brede zones met overjarig waterriet en een natuurlijke peildynamiek.

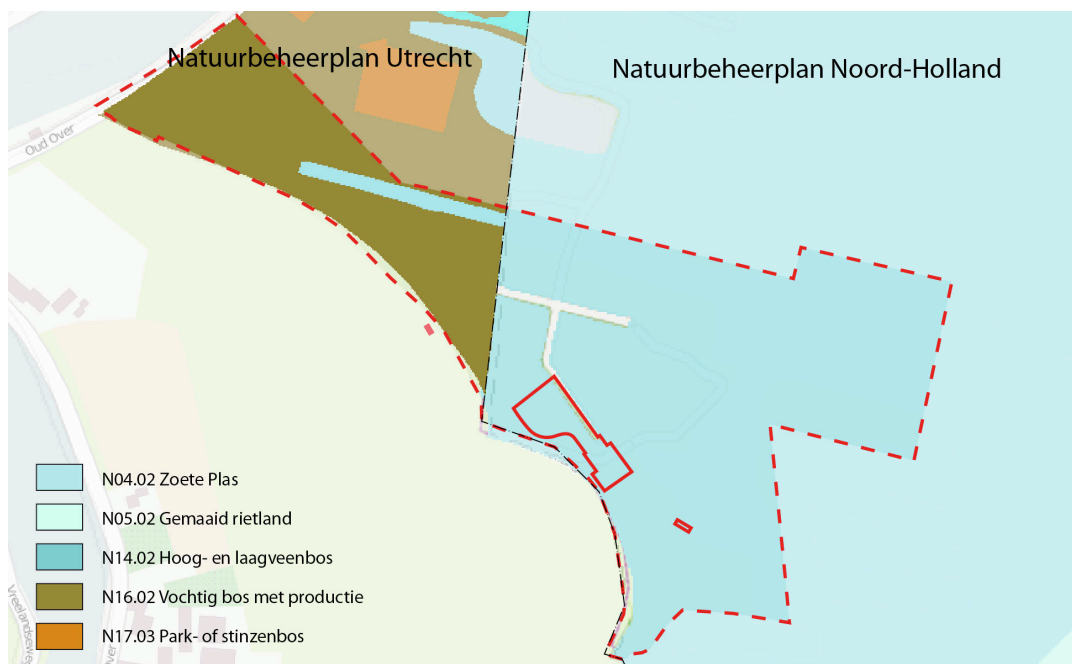
In het Vechtplassengebied wordt het karakter van het landschap bepaald door een afwisseling van kruidenrijk grasland, schrale hooilanden, petgaten en moerasbos. Van belang zijn het vasthouden van schoon kwelwater en het graven van nieuwe petgaten.

Deelgebied 105 Vechtplassen en Horstermeer

De reservaten in het Vechtplassengebied herbergen een grote verscheidenheid aan water-, wei- en hooilanden, moeras en moerasboslevensgemeenschappen. De Horstermeer is een diepliggende polder die kwelwater onttrekt aan de Vechtplassen. Door ontwikkeling van nieuw rietland en moeras wordt de kwelonttrekking verminderd.

De genoemde kernkwaliteiten zijn alleen buiten het plangebied te vinden. Het water rond het plangebied vormt het leefgebied van bittervoorn en platte schijfhoren en foerageergebied van zwarte stern en meervleermuis.

Daarnaast vertegenwoordigt het plangebied 1690 m² van een groter areaal waaraan het beheertype “N04.02 Zoete plas” is toegekend. Op figuur 7.2 is aangegeven welke beheertypen zijn toegekend aan de percelen in het landgoed (Natuurbeheerplan 2013).

Figuur 7.2 Natuurbeheertypen

7.1.2 Utrecht

Aanwezigheid van het natuurbeheertype N16.02 Vochtig bos met productie op het gedeelte van het landgoed in de provincie Utrecht.

7.1.3 Huidige natuurwaarde, landschappelijke waarde en cultuurhistorische waarde

Ook de nu aanwezige natuurwaarden, landschappelijke waarden en cultuurhistorische waarden van het landgoed worden gezien als wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur.

- Aanwezigheid van een areaal oud landgoedbos op de overgang van de oeverwal van de Vecht naar het verveningslandschap van de Loosdrechtse Plassen.
- Aanwezigheid van veel oude holle bomen in het landgoedbos, die mogelijk een verblijfplaats bieden aan vleermuizen.
- Aanwezigheid van vogels van oud bos, als de grote bonte specht en de boomklever.
- Aanwezigheid van stinzenplanten, als sneeuwklokje.
- Aan de oostzijde aanwezigheid van resten van de oorspronkelijke petgaten en legakkers
- Unieke ontstaansgeschiedenis van het landgoed.

7.2 Effecten op de EHS

Effecten op het functioneren van de EHS zijn niet te verwachten. De wezenlijke waarden en kenmerken worden niet aangetast. Het parkbos dat wordt gerenoveerd is ook nu al aanwezig (hoewel het is aangewezen als 'vochtig bos met productie' en 'zoete plas'). De in paragraaf 7.1.3 genoemde aanwezige natuurwaarden blijven alle aanwezig, indien het landgoed wordt uitgevoerd zoals aangegeven in het inrichtingsplan.

Wel gaat door het ruimtebeslag een deel van de beheertypen (natuurdoeltypen) verloren c.q. wordt de realisatie van de beheertypen onmogelijk gemaakt. Dit betreft het beheertype N04.02 Zoete Plas. Het gaat om een oppervlakte van in totaal 1690 m² (740 m² bebouwd en 950 m² verhard). Het beheertype is hier niet gerealiseerd en is hier ook niet realiseerbaar, aangezien het een landbiotop betreft. Voor het landbiotop liggen de natuurdoeltypen N17.03 Park- of stinzenbos, N14.02 Hoog- en laagveenbos en voor een klein deel N05.02 gemaaid rietland meer voor de hand. Voorgesteld wordt daarom om deze beheertypen toe te wijzen aan het landgoed, zoals weergegeven in figuur 7.3.

Figuur 7.3 Voorstel toe te wijzen beheertypen, binnen het plangebied.

7.3 Mitigatie

Om in aanmerking te komen voor een herbegrenzing ten behoeve van een kleinschalige ingreep in de EHS, dient de totale kwaliteit van de EHS ter plaatse er op vooruit te gaan. Dat betekent dat in zekere zin een 'overmitigatie' noodzakelijk is. Verbetering van de ecologische waarde van het gebied is met een aantal maatregelen mogelijk. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

Inrichtingsmaatregelen

- Op enkele locaties open kappen van (zuid)oevers rond het plangebied (de rododendronstruwelen worden vanuit cultuurhistorisch oogpunt gespaard). Hier kunnen de oevers gedeeltelijk vergraven worden om een geleidelijk oplopende oever te realiseren. De locaties zijn in het ontwerp opgenomen als "Rietlanden stimuleren".
- Aanbrengen van drie broedhopen voor de ringslang van blad, takken, goed verteerde ruige stalmest of compost en ander plantenafval, op goed bezonde gedeelten die in het ontwerp zijn aangemerkt als "Rietlanden stimuleren".
- Aanbrengen van voorzieningen voor gebouwbewonende diersoorten in de nieuwe woning. Mogelijkheden zijn er met name voor een aantal soorten vogels en vleermuizen. Te denken valt aan het inbouwen van diverse vogel- en vleermuiskasten. Voor vleermuizen zijn zogenaamde bouwinclusieve maatregelen als het geschikt maken van spouwmuren voor bewoning eveneens geschikt. Dit onderdeel dient nader uitgewerkt te worden in het ontwerp voor het hoofdhuis.
- Afhankelijk van de huidige aanwezigheid van stinzenplanten, extra stinzenbegroeiing aanbrengen in de delen die zijn aangemerkt als "parkbos met stinzenplanten",

"bomenlaan met stinzenplanten" en "open gazon met stinzenplanten". Te gebruiken soorten zijn: sneeuwkllokje (*Galanthus nivalis*), winterakoniet (*Erantia hyemalis*), boerenkrokus (*Crocus tommasinianus*), zomerklokje² (*Leucojum aestivum*), vingerhelmbloem (*Coridalis solida*), wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus*), bostulp (*Tulipa sylvestris*), knikkende vogelmelk (*Ornithogalum nutans*), bosanemoon (*Anemone nemerosa*), gele anemoon (*Anemone ranunculoides*) en boshyacint (*Hyacinthoides non-scripta*). De geschiktheid van de verschillende locaties voor deze soorten moet nog verder onderzocht worden.

Beheermaatregelen

- Gefaseerd maaien en kappen van de in het eerste punt genoemde oevers, tussen begin september en eind december. Dit houdt in dat niet elk gedeelte jaarlijks wordt gemaaid en of gekapt, maar dat alle delen eenmaal in de twee à drie jaar aan de beurt komen.
- Bomen met gaten alleen verwijderen als deze gevaar opleveren.
- Beheren van een aantal grazige vegetaties als extensief, bloemrijk grasland (op de ontwerp-tekening aangemerkt als "blauw grasland"³). Dat betekent dat deze vegetaties een of twee maal per jaar worden gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Figuur 7.4 Voorbeeld broeihop ringslang (illustratie Dirk Kruijt)

² Het zomerklokje komt hier en daar als wilde plant voor langs de Vecht, maar niet op het veen langs de Vechtplassen zelf. Op de aangevoerde grond van het landgoed doet de plant het waarschijnlijk goed. De plant staat bij voorkeur op vochtige plaatsen.

³ De term "blauwgrasland" zoals hier gebruikt, heeft een cultuurhistorische achtergrond. Er wordt dus niet gerefereerd aan de in het natuurbeheer gebruikte betekenis van een plantengemeenschap van schraal nat grasland dat voorkomt op voedselarme, natte gronden, overwegend in beekdalen en laagvenen. Zulke blauwgraslanden zijn tegenwoordig zeer zeldzaam. Realiseren van een dergelijk blauwgrasland is onder de omstandigheden op het landgoed (rijke bovengrond, geen kwel) niet mogelijk.

Figuur 7.5 Broeihoop ringslang, plaats in landschap (illustratie Dirk Kruijt)

7.4 Compensatie

7.4.1 Te compenseren natuurwaarden

Compensatie is nodig voor het volgende areaal EHS:

- 1690 m² van het nog niet gerealiseerde beheertype N04.02 Zoete Plas.

7.4.2 Mogelijkheden voor compensatie

Uit het uitgevoerde veldonderzoek blijkt dat compensatie in beginsel kan worden gerealiseerd op de volgende plaatsen en wijzen:

- Een gedeelte van het kanaal ("grand canal") door het Noord-Hollandse deel van het landgoed ligt op dit moment buiten de EHS. Dit betreft een gedeelte van 520 m². Deze oppervlakte kan ingezet worden als compensatie voor het deel van de EHS dat verloren gaat.

Dit compenseert een gedeelte van de 1690 m² beheergebied dat niet meer beschikbaar is ten behoeve van het beheertype N04.02 Zoete plas. Er blijft een oppervlakte van 1170 m² over.

De huidige betonfundering wordt verwijderd ten behoeve van de renovatie van het park en de realisatie van het nieuwe hoofdhuis met bijgebouwen en halfverharding. Deze 674 m² komt daarna beschikbaar als beheergebied. Er blijft dan nog een te compenseren oppervlak van 496 m² over. Binnen het plan is geen mogelijkheid om dit verder kwantitatief te compenseren. In plaats hiervan zouden de in paragraaf 7.3 beschreven mitigerende maatregelen kunnen dienen als kwalitatieve compensatie. Ook met het verlies aan 496 m² beheergebied levert de inrichting van het landgoed met de genoemde mitigerende maatregelen in zijn totaliteit een kwaliteitsverbetering op van de EHS ter plaatse.

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Conclusies

8.1.1 Flora- en faunawet

De conclusies zijn opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

- Bij het verwijderen van de beplanting op het plangebied moet rekening worden gehouden met het broedseizoen. In de beplanting zijn algemene broedvogels aangetroffen.
- Het plangebied heeft betekenis voor algemene soorten amfibieën en zoogdieren. Voor deze soorten geldt een vrijstelling ten aanzien van ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en onderhoud.
- Als gevolg van de ingreep wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de aangetroffen beschermde soorten.

Indien de in paragraaf 8.2 genoemde mitigerende maatregelen worden genomen, worden er geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Het project heeft in dat geval geen schadelijke invloed op beschermde planten of dieren die onder de bescherming van de Flora- en faunawet vallen.

8.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

Indien het nieuwe gebruik beperkt blijft tot het gebruik door de toekomstige bewoners en incidentele begeleide rondleidingen, zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor de Oostelijke Vechtplassen ten gevolge van de realisatie van een landhuis uitgesloten. Een Nbwet-vergunning is niet nodig. Indien grotere bezoekersaantallen verwacht worden, dienen de effecten daarvan op met name vogels beoordeeld te worden.

N.B. De beoordeling van de noodzaak voor een Nbwet-vergunning ligt bij het bevoegd gezag. De conclusie van Bureau Waardenburg heeft geen rechtskracht.

8.1.3 EHS

Aantasting van wezenlijke kenmerken van de EHS beschouwd op landschapsniveau worden niet aangetast. Wel treden de volgende effecten op:

- Verlies van maximaal 1690 m² van het nog te realiseren beheertype Zoete plas. Een areaalverlies wordt altijd als significant beoordeeld.

Met de in hoofdstuk 7 beschreven mitigerende en compenserende maatregelen wordt de kwaliteit van de EHS van het zuidelijke deel van het landgoed Terra Nova in zijn totaliteit verbeterd. Van het in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie vastgelegde

areaal EHS verdwijnt een areaal van 1690 m² en wordt een areaal van 520 m² toegevoegd. Dit is een ander natuurbeheertype dan het nu toegekende natuurbeheertype Zoete Plas. Voor het landgoed ligt echter een ander beheertype of een combinatie van beheertypen meer voor de hand. Zoals in hoofdstuk 7 is beschreven komt de betonfundering van 674 m² beschikbaar als beheergebied. Voor de resterende 496 m² vindt compensatie plaats door middel van een kwaliteitsverbetering van het landgoed. De inrichting van het landgoed levert met de genoemde mitigerende maatregelen in zijn totaliteit een kwaliteitsverbetering op van de EHS ter plaatse.

8.2 Aanbevelingen

8.2.1 Mitigatie

Flora- en faunawet

In verband met de aanwezigheid van algemene broedvogels wordt aanbevolen om de volgende mitigerende maatregel te nemen:

- Verstoring van broedvogels dient voorkomen te worden. Dit kan door bomen en struiken buiten het broedseizoen te verwijderen en/of bebouwing buiten het broedseizoen te slopen. Het rooien van beplanting en/of slopen van bebouwing binnen het broedseizoen is mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaard periode gehanteerd. Het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode half maart – half augustus.

EHS

Uit de EHS vloeien verplichtingen voort om de effecten te mitigeren. Deze worden hieronder nogmaals kort weergegeven.

De volgende mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om negatieve effecten op de EHS te beperken.

Inrichtingsmaatregelen

- Op enkele locaties open kappen van de oevers rond het plangebied (de rododendronstruwelen worden vanuit cultuurhistorisch oogpunt gespaard). Hier kunnen de oevers gedeeltelijk vergraven worden om een geleidelijk oplopende oever te realiseren. De locaties zijn in het ontwerp opgenomen als “Rietlanden stimuleren”.
- Aanbrengen van drie broedhopen voor de ringslang van blad, takken, goed verteerde ruige stalmest of compost en ander plantenafval, op goed bezonde gedeelten die in het ontwerp zijn aangemerkt als “Rietlanden stimuleren”.
- Aanbrengen van voorzieningen voor gebouwbewonende diersoorten in de nieuwe woning. Mogelijkheden zijn er met name voor een aantal soorten vogels en vleermuizen. Te denken valt aan het inbouwen van diverse vogel- en vleermuiskasten. Voor vleermuizen zijn zogenaamde bouwinclusieve maatregelen als het geschikt maken van spouwmuren voor bewoning eveneens geschikt. Dit onderdeel dient nader uitgewerkt te worden in het ontwerp voor het hoofdhuys.

Beheermaatregelen

- Gefaseerd maaien en kappen van de in het eerste punt genoemde oevers, tussen begin september en eind december. Dit houdt in dat niet elk gedeelte jaarlijks wordt gemaaid en of gekapt, maar dat alle delen eenmaal in de twee à drie jaar aan de beurt komen.
- Bomen met gaten alleen verwijderen als deze gevaar opleveren.
- Beheren van een aantal grazige vegetaties als extensief, bloemrijk grasland. Dat betekent dat deze vegetaties een of twee maal per jaar worden gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Afhankelijk van de huidige aanwezigheid van stinzenplanten, extra stinzenbegroeiing aanbrengen. Te gebruiken soorten zijn: sneeuwkllokje (*Galanthus nivalis*), winterakoniet (*Erantia hyemalis*), boerenkrokus (*Crocus tommasinianus*), zomerklokje⁴ (*Leucojum aestivum*), vingerhelmbloem (*Coridalis solida*), wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus*), bostulp (*Tulipa sylvestris*), knikkende vogelmelk (*Ornithogalum nutans*), bosanemoon (*Anemone nemerosa*), gele anemoon (*Anemone ranunculoides*), boshyacint (*Hyacinthoides non-scripta*). De geschiktheid van de verschillende locaties voor deze soorten moet nog verder onderzocht worden.

Vastleggen mitigatie

Aanbevolen wordt om:

- In het integrale inrichtingsplan op te nemen hoe de in dit onderzoek genoemde mitigerende maatregelen zullen worden uitgevoerd (dit is reeds het geval).
- In een overeenkomst met de gemeente Wijdemeren vast te leggen wanneer ze zullen worden uitgevoerd en hoe ze zullen worden gefinancierd.

Daarmee is duidelijk dat deze mitigerende maatregelen een integraal onderdeel van het project vormen.

Natura 2000 en beschermd natuurmonument

Aangezien er geen effecten zijn op Natura 2000 en het beschermd natuurmonument Terra Nova, zijn mitigerende maatregelen niet noodzakelijk. Wel wordt aanbevolen om de in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit van Terra Nova genoemde rust te respecteren. Dat betekent dat de toegankelijkheid voor publiek van het gedeelte van het landgoed dat valt binnen de grenzen van het natuurmonument beperkt blijft. In dit gedeelte van het landgoed is het moerasbos en de petgaten- en leggakerstructuur het best bewaard. De huidige padenstructuur draagt al bij aan de rust, aangezien wandelaars vanaf het water weinig zichtbaar zullen zijn. Aanvullend kan openstelling beperkt blijven tot de vanuit het verleden al gebruikelijke begeleide rondleidingen of beperkt tot buiten het broedseizoen.

⁴ Het zomerklokje komt hier en daar als wilde plant voor langs de Vecht, maar niet op het veen langs de Vechtplassen zelf. Op de aangevoerde grond van het landgoed doet de plant het waarschijnlijk goed. De plant staat bij voorkeur op vochtige plaatsen.

8.2.2 Compensatie

Uit de EHS vloeien verplichtingen voort om de effecten – die resteren na mitigatie – te compenseren. Deze worden hieronder nogmaals kort weergegeven. Tenzij anders aangegeven zijn deze maatregelen met elkaar in overeenstemming te brengen.

EHS

De volgende maatregelen kunnen worden genomen om negatieve effecten op de EHS te compenseren.

- Een gedeelte van het kanaal ("grand canal") door het Noord-Hollandse deel van het landgoed ligt op dit moment buiten de EHS. Dit betreft een gedeelte van 520 m². Deze oppervlakte zou ingezet kunnen worden als compensatie voor het deel van de EHS dat verloren gaat.
- Verwijderen van de oorspronkelijke betonfundering van 674 m².
- Kwalitatieve compensatie met de maatregelen zoals genoemd in de vorige paragraaf.

Vastleggen compensatie

Aanbevolen wordt om de uitvoering van de compensatie vast te leggen in de overeenkomst met gemeente Wijdemeren, waarin ook de mitigatie wordt vastgelegd.

9 Literatuur

- Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente, 2011. Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Stichting ANEMOON, Bennebroek.
- Debie, P.H.M., 2013. Landschap Ontwikkelingsplan Landgoed 'Terra Nova'. Stichting Landgoed Terra Nova Loenen aan de Vecht. Conceptrapport. Debie & Verkuilj tuin en parkrestauratie. Renswoude
- ter Heerdt, G.N.J., 2008. Advies beperking nutriëntenbelasting Terra Nova. Onderzoek naar de mogelijkheden om blauwalgenbloeien in Terra Nova te voorkomen of te beperken. Intern advies Waternet
- Ministerie van I&M, 2012. Besluit van 28 augustus 2012, houdende wijziging van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en van het Besluit ruimtelijke ordening in verband met de toevoeging van enkele onderwerpen van nationaal ruimtelijk belang, Stb 388 (2012).
- Ministerie van LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV & IPO, 2007. Spelregels EHS. Ministerie van LNV/IPO, Den Haag.
- Ministerie van LNV, 2008a. Ontwerpbesluit Oostelijke Vechtplassen. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van LNV, 2008b. Natura 2000 profielendocument. Versie 1 september 2008.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008. Verstoringgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport nr-08-173. Bureau Waardenburg b.v., Culemborg.
- van der Linden, M.G.A.M., 2011. Vernieuwing stuw Lambertszkade: Passende beoordeling Flora- en faunawet. RPS BCC B.V., Leerdam
- LNV, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Possen, 2012. Geactualiseerde Ecoscan Gemeente Wijdmeren voor vijf bestemmingsplannen, Haskoning.
- Provincie Noord-Holland, 2013. Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie.
- Provincie Noord-Holland, 2012a. Atlas Natura 2000 Naardermeer en Oostelijke Vechtplassen. Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Provincie Noord-Holland, 2012b. Natuurbeheerplan 2013 Noord-Holland. Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Provincie Noord-Holland, 2008. Beleidsregel compensatie natuur en recreatie Noord-Holland. Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Steunpunt Natura 2000, 2010. Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. versie 27 mei 2010. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.
- Steunpunt Natura 2000, 2007. Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdocument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.

- Steunpunt Natura 2000, 2008. Aanvulling op 'Toepassing begrippenkader Nb-wet '98' • Bestaand gebruik • Externe Werking. Intern werkdocument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.
- Wansink, D.E.H., R.G. Verbeek & R.J.W. van de Haterd, 2012. Natuurtoets stuw Terra Nova. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Rapportnr. 12-002, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Wielakker, D. & R.J.W. van de Haterd, 2009. KRW vegetatieonderzoek veenplas Terra Nova (2008). Rapportnr. 09-042, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§1.3). Met deze wetten geeft Nederland invulling aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) heeft sinds 1 oktober 2010 de procedures bij ruimtelijke ingrepen ingrijpend gewijzigd (§ 1.4). Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.5) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.6) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.

Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.

Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.

Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.

Artikel 12: Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn⁵.

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels.

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet als grond⁶.

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁷.

5 Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

6 Zie de vorige voetnoot.

7 Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in of bij wet genoemd belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998⁸ (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur).

In de "oude" aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze meer abstracte waarden blijven van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor een groot aantal gebieden is een beheerplan in een ver gevorderd stadium van voorbereiding.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de instandhoudingsdoelen, een habitatype of leefgebied van soorten verslechtert of soorten

⁸ Op 1 februari 2009 is een wetswijziging van de Nbwet van kracht geworden. Door de inwerkingtreding van de Crisis- en herstelwet is de Nbwet per 31 maart 2010 opnieuw gewijzigd. De wijzigingen zijn in deze paragraaf verwerkt.

significants worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig. Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan.

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Bestaand gebruik

Bestaand gebruik volgens de Nbwet is gebruik dat bestond op 1 oktober 2005 en sindsdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Voor de raad van State lijkt de vraag of het gebruik al bestond op het (eerste) moment van aanwijzen (als Vogelrichtlijngebied) of aanmelden (als Habitatrichtlijngebied) overigens relevanter. Bestaand gebruik dat zeker geen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied kan vergunningvrij worden voortgezet. Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten is een vergunning nodig, tenzij in het beheerplan anders is bepaald. In het beheerplan moeten dan maatregelen zijn voorzien om de effecten te beperken of te niet te doen.

Habitattoets

Een vergunning ex art. 19d Nbwet kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets'⁹ het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Deze is verwoord in art. 19d t/m 19j van de Nbwet.

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Nbwet geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.

Als er wel effecten (verslechtering van habitatype of leefgebied) zijn, maar die zijn zeker niet significant, dan kan het bevoegd gezag vragen om een nadere toetsing. In zo'n nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.

⁹ De termen habitattoets en oriëntatiefase staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

Als de passende beoordeling uitwijst dat aantasting van de natuurlijke kenmerken is uitgesloten, dan kan de vergunning worden verleend. Aantasting van de natuurlijke kenmerken is praktisch gesproken uitgesloten als er geen significante effecten zijn in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.

Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitatype of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van EZ aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Cumulatieve effecten

Volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d lid 1) is het – zonder vergunning – verboden om handelingen te verrichten die op zich zelf of “in combinatie met andere projecten of plannen significante effecten kunnen hebben”. In het onderzoek naar cumulatieve effecten, wordt het effect van het onderhavige plan of project in combinatie met andere ingrepen in beeld gebracht.

De basis hiervoor is art. 6 van de Habitatrichtlijn, die van toepassing is op alle Natura 2000-gebieden.

“Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.”

Het werkdocument “Toepassing begrippenkader” (Ministerie van LNV, 2007) stelt voor om het begrip cumulatie als volgt te definiëren:

“De effecten van de voorgestelde eigen activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in combinatie met de effecten van andere activiteiten en plannen”.

Met andere woorden: in een studie naar de cumulatieve effecten dienen *alle* activiteiten (bestaand gebruik, nieuwe projecten) en plannen te worden betrokken, die op dezelfde instandhoudingsdoelstellingen negatieve effecten kunnen hebben als het eigen project. Het doet daarbij in beginsel niet ter zake of er een verband is tussen het eigen project en de andere activiteiten en plannen, of dat de effecten tijdelijk zijn of (naar verwachting) slechts beperkt van omvang zijn.

Significantie

Voor een invulling van het begrip significantie volgen wij de ‘Leidraad significantie’ van het Steunpunt/Regiebureau Natura 2000. Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van menselijk handelen het verwezenlijken van de instandhoudingsdoelen sterk wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. Dat is in ieder geval zo, als het oppervlak

van een habitatype of een leefgebied of de kwaliteit van habitatype of leefgebied of de omvang van een populatie lager wordt dan genoemd in de instandhoudingsdoelen in het aanwijzingsbesluit.

Beschermde natuurmonumenten

Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enigszins af. De beoordeling is minder strikt en door het ontbreken van concrete instandhoudingsdoelen vaak ook minder eenduidig.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Wabo en omgevingsvergunning

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is op 1 oktober 2010 van kracht geworden. De Wabo voegt een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en andere toestemmingen samen tot één omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is nodig voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, zoals sloop, bouw, aanleg en gebruik, als die een plaatsgebonden karakter hebben en dat van invloed kunnen zijn op de "fysieke leefomgeving". Dit omvat alle fysieke waarden in de leefomgeving, zoals milieu, natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Als hoofdregel kent de Wabo het bevoegd gezag toe aan B&W van de gemeente waar het project (in hoofdzaak) zal worden uitgevoerd. Voor projecten van provinciaal belang kunnen GS het bevoegd gezag zijn, voor projecten van nationaal belang een minister.

De ontheffing Flora- en faunawet en de vergunning Natuurbeschermingswet 1998, die voor een ruimtelijke ingreep nodig kunnen zijn, kunnen worden "aangehaakt" bij de omgevingsvergunning. Dat wil zeggen dat bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning ook een toetsing aan Ffwet en/of Nbwet moet worden gevoegd. De aanvraag wordt dan aan het bevoegde gezag (Ffwet: ELI; Nbwet: GS of ELI) voorgelegd. Die zal dan toestemming geven in de vorm van een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb). De inhoudelijke toetsing zal niet veranderen.

Op aanvragen voor een omgevingsvergunning, die mede betrekking hebben op Flora- en faunawet en/of Natuurbeschermingswet 1998 is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.

Overigens kan een ontheffing Ffwet of vergunning Nbwet ook los van de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dat dient dan wel te gebeuren vóórdat de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

1.5 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevegd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.6 De Ecologische Hoofdstructuur en Barro

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft als doel om van de bestaande en nieuwe natuur een goed functionerend netwerk te maken. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS. Op plannen, projecten of handelingen binnen de EHS is het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Vanaf 1 oktober 2012 is het nee, tenzij-regime vastgelegd in het Besluit algemene regelingen ruimtelijke ordening, kortweg Barro.

Het Barro bepaalt dat provincies de (begrenzing van de) EHS moeten vastleggen in een provinciale verordening. In die verordening worden regels gesteld omtrent de inhoud van en de toelichting bij bestemmingsplannen in het belang van de realisatie, bescherming, instandhouding en verdere ontwikkeling van de beoogde natuurkwaliteit van de ecologische hoofdstructuur.

De provincies moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS vastleggen. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de huidige en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. De natuurdoelen worden vaak per perceel in natuurdoeltypen of beheertypen vastgelegd.

Het Barro bepaalt in art. 2.10.4 de voorwaarden waaronder plannen kunnen worden toegestaan, die (per saldo) leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of een significante vermindering van de oppervlakte of de samenhang van de EHS:

- er is sprake van een groot openbaar belang (waaronder in ieder geval worden gerekend: de veiligheid, de hoofdinfrastructuur, de drinkwatervoorziening, de plaatsing van installaties voor de opwekking van elektriciteit met behulp van windenergie of de plaatsing van installaties voor de winning, opslag of transport van aardgas),

- er zijn geen reële andere mogelijkheden, en
- de negatieve effecten worden waar mogelijk beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

De begrenzing kan alleen worden gewijzigd voor zover op basis van een ecologische onderbouwing is vastgesteld dat:

1. de wijziging leidt tot een verbetering van de samenhang van de ecologische hoofdstructuur of tot een betere inpassing van de EHS in de planologische omgeving, en
2. ten minste de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen van de EHS in het desbetreffende gebied worden behouden; of
3. ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling voor zover:
 - de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en van de samenhang van de EHS als gevolg van de ontwikkeling beperkt is;
 - de voorgenomen wijziging leidt tot een kwalitatieve of kwantitatieve versterking van de ecologische hoofdstructuur in het desbetreffende gebied;
 - de voorgenomen wijziging ertoe niet leidt dat de oppervlakte van de EHS afneemt;
 - de voorgenomen wijziging zorgvuldig is onderbouwd, waarbij blijkend uit de bij het bestemmingsplan behorende toelichting in ieder geval alternatieven zijn afgewogen, en
 - maatregelen worden genomen die een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing borgen.

In principe wordt de eventuele compensatieopgave buiten de ecologische hoofdstructuur gerealiseerd. De compensatieopgave hoeft niet in de nabijheid van de ingreep plaats te vinden en hoeft ook niet in hetzelfde natuurtype te worden uitgevoerd. Het gaat erom dat de positieve ecologische effecten van realisatie van de compensatieopgave op de ecologische hoofdstructuur (in natuurkwaliteit, oppervlakte of ruimtelijke samenhang) gelijkwaardig zijn aan de negatieve effecten van de ingreep in de ecologische hoofdstructuur. Realisatie van de compensatieopgave binnen de ecologische hoofdstructuur is mogelijk, bijvoorbeeld als dat kan leiden tot een versnelling van de realisatie van de ecologische hoofdstructuur. Voorwaarde daarbij is dat er door middel van een herbegrenzing tegelijkertijd voor wordt gezorgd dat de omvang van de ecologische hoofdstructuur niet afneemt.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu
Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849
E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl